

T.C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE EMPATİ VE SOSYOTROPİK
OTONOMİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ**

LEYLA ANIL ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HEMŞİRELİK

DANIŞMAN

Prof. Dr. NECMİYE SABUNCU

İSTANBUL – 2013

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hemşirelik programı Yüksek Lisans Öğrencisi Leyla Anıl ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “*Üniversite Öğrencilerinde Empati ve Sosyotropik Otonomik Kişilik Özellikleri*” konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 26.09.2013

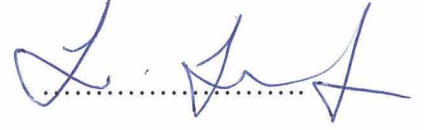
(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu):

İmzası

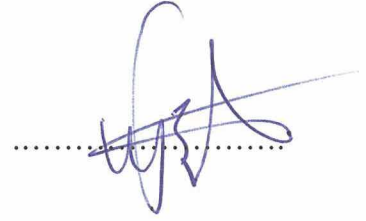
Jüri Üyesi : Prof.Dr.Necmiye SABUNCU
: Haliç Üniversitesi
(Danışmanı)

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Leman ŞENTURAN
: Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Makbule BATMAZ
: Haliç Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Leman ŞENTURAN
Sağlık Bilimleri Ens. Müdür V.

I. TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tezimi hazırladığım süre içerisinde bilgi ve sabrı ile bana sürekli yol gösteren, güler yüzünü ve desteğini esirgemeyen Danışmanın değerli hocam Prof. Dr. Necmiye Sabuncu' ya

Tüm uygulamalarım sırasında çalışmaya katılarak, bu tezin verilerini sağlayan araştırma grubundaki Haliç Üniversitesi öğrencilerine

Her zaman olduğu gibi tez çalışmam sırasında da maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme

Tezimi yürüttüğüm süre zarfında desteğini ve yardımlarını esirgemeyen, her zaman sabrı ve sevgisi ile yanımda olan sevgili nişanlım Erdem Göl' e

Teşekkür Ederim

Leyla Anıl Özdemir

İİÇİNDEKİLER

I. TEŞEKKÜR.....	II
-------------------------	-----------

İİÇİNDEKİLER.....	III
--------------------------	------------

III. TABLOLAR LİSTESİ.....	V
-----------------------------------	----------

1. ÖZET	1
----------------------	----------

2. SUMMARY	2
-------------------------	----------

3. GİRİŞ VE AMAÇ	3
-------------------------------	----------

3.1. Giriş.....	3
-----------------	---

3.2. Amaç	5
-----------------	---

3.2.1. Araştırma Soruları	5
---------------------------------	---

4. GENEL BİLGİLER.....	6
-------------------------------	----------

4.1. İletişim.....	6
--------------------	---

4.2. Empati	10
-------------------	----

4.3. Sosyotropik Otonomik Kişilik Özelliği	12
--	----

4.3.1. Kişilik	12
----------------------	----

4.3.2. Kişilik Özellikleri	20
----------------------------------	----

4.3.3. Kişiliği Oluşturan Faktörler.....	23
--	----

4.3.3.1. Kalıtım Ve Bedensel Yapı Faktörleri	23
--	----

4.3.3.2. Sosyo Kültürel Faktörler.....	24
--	----

4.3.3.3. Sosyal Yapı Ve Sosyal Sınıf Faktörleri	24
---	----

4.3.3.4. Aile Faktörü	25
-----------------------------	----

4.3.3.5. Coğrafi Ve Fiziki Faktör.....	25
--	----

4.3.3.6. Diğer Faktörler.....	26
-------------------------------	----

4.3.4. Kişilik Kuramları.....	26
-------------------------------	----

4.3.4.1. Bilişsel Kuram	26
-------------------------------	----

4.3.4.1.1. Sosyotropi	26
-----------------------------	----

4.3.4.1.2. Otonomi.....	27
-------------------------	----

5. GEREÇ VE YÖNTEM.....	30
--------------------------------	-----------

5.1. Araştırmanın Amacı ve Türü	30
---------------------------------------	----

5.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	30
---	----

5.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	30
5.4. Araştırmaya Alınma Kriterleri	30
5.5. Araştırmanın Değişkenleri	30
5.6. Veri Toplama Araçları	31
5.6.1. Bilgi Formu	31
5.6.2. Cambridge Davranış Ölçeği (Empati ölçeği)	31
5.6.3. Sosyotropi Otonomi Ölçeği (SOSYOTO).....	32
5.6.4. Ölçeklerin Güvenirlilik Analizi	33
5.7. Verilerin Toplanma Yöntemi	34
5.8. Etik İlkeler.....	34
5.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	34
5.10. Verilerin Değerlendirilmesi	34
6. BULGULAR.....	36
6.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Dair Bulgular	36
6.2. Öğrencilerin Empati ve Sosyotropik Otonomik Kişilik Özelliklerine	41
Ait Bulgular.....	41
7.TARTIŞMA.....	65
7.1. Üniversite öğrencilerinin Sosyo-Demografik özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	65
7.2. Üniversite Öğrencilerinde Empati Ve Sosyotropik Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması	66
8.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	72
8.1. Sonuçlar.....	72
8.2. Öneriler	73
9. KAYNAKÇA.....	74
10.EKLER	81
EK-1 DEMOGRAFİK VERİLER ANKETİ.....	81
EK-2 SOSYOTROPİ-OTONOMİ ÖLÇEĞİ (SOSYOTÖ).....	83
EK-3 CAMBRIDGE DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ (EMPATİ ÖLÇEĞİ)	88
11.Özgeçmiş.....	95

III. TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ölçeklerin Güvenirlilik Analizi.....	33
Tablo 2: Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri	37
Tablo 3: Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri (Tablo 1'e Devam)	39
Tablo 4: Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri (Tablo 1'e Devam)	40
Tablo 5: Ölçekten Alınan Puanlar	41
Tablo 6: Bölüm ile Empati-Sosyotropik-Otonomi Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	42
Tablo 7: Öğrencilerin Bulundukları Sınıf İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması.....	44
Tablo 8: Öğrencilerin Yaşı ile Empati- Sosyotropik-Otonomi Arasındaki İlişki	45
Tablo 9: Cinsiyet ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması...	46
Tablo 10: Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yer ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	47
Tablo 11: Aile Yapısı ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	48
Tablo 12: Kardeş Sayısı ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	49
Tablo 13: Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu İle Empati-Sosyotropik-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	50
Tablo 14: Gelir Düzeyi ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	51

Tablo 15: İkamet ettikleri Yer İle Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	52
Tablo 16: Spor Yapması ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	54
Tablo 17: Şarkı Söylenmesi ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	55
Tablo 18: Tiyatro- Sinemaya Gitmesi İle Empati –Sosyotropi- Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	56
Tablo 19: TV İzlemesi ile Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	57
Tablo 20: Bilgisayar Kullanımı İle Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	58
Tablo 21: Arkadaş Sohbeti İle Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	59
Tablo 22: Kitap Okuması İle Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	60
Tablo 23: Resim Yapması İle Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	61
Tablo 24: Gezmesi İle Empati-Sosyotropi-Otonomi Puanlamaları ve Karşılaştırılması	62
Tablo 25: Empati ile Sosyotropik Otonomik Kişilik Özelliği Arasındaki İlişki (Korelasyon Analizi).....	63
Tablo 26: Sosyotropi-Otonomi Arasındaki İlişki	64

1. ÖZET

Bu araştırma sosyotropik ve otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisi var olduğundan yola çıkılarak öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapıldı. Araştırma, İstanbul İlinde bir vakıf üniversitesinde 2011–2012 tarihleri arasında okuyan 88'i Moleküler Biyoloji ve Genetik, 47'si Psikoloji, 72'si Mühendislik, 90'ı İşletme, 71'i Mimarlık, 142'si ise Hemşirelik bölümü öğrencileri olmak üzere 431 kız 169 erkek toplam 600 öğrenci ile tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi. Veriler, öğrencilerin sosyo-demografik verilerinin toplanması amacıyla ' Kişisel Bilgi Formu', sosyotropik- otonomik eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla 'Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSYOTO) ve empati düzeylerinin belirlenmesi amacıyla ' Cambridge Davranış Ölçeği (Empati Ölçeği) kullanılarak toplandı. Araştırmada, öğrencilerin okudukları bölümün empati otonomik kişilik özelliğini etkilediği, öğrencilerin yaşının empati ve sosyotropik otonomik kişilik özelliğini etkilediği, öğrencilerin cinsiyetlerinin sosyotropik kişilik özelliğini etkilediği, öğrencilerin yaşamlarını en uzun süre geçirdikleri yerin empati ile sosyotropi kişilik özelliğini etkilediği, öğrencilerin aile yapısının, kardeş sayısının ve ailenin kaçınıcı çocuğu olduğunun sosyotropik kişilik özelliğini etkilediği, öğrencilerin gelir düzeyinin empati ve sosyotropi kişilik özelliğini etkilediği, öğrencilerin ikamet ettikleri yerin empati ve otonomik kişilik özelliğini etkilediği, empati ile sosyotropik kişilik özelliğinin birbirini etkilemediği, empati ile otonomik kişilik özelliğinin birbirini etkilediği, empati ve otonomi arasında ters yönlü, zayıf bir ilişkinin olduğu, en yüksek otonomik kişilik özelliğinin psikoloji, en düşük otonomik kişilik özelliğinin ise işletme bölümü öğrencilerinde olduğu saptandı. Araştırmada veriler SPSS 16.0 programı kullanılarak bilgisayarda yapıldı. Bu verilerin analizinde; Frekans dağılımları, ortalama (x), standart sapma (SD), One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi (Normale Uygunluk Testi), Tek Yönlü Varyans Analizi (Oneway- ANOVA), Independence Samples t Testi , Pearson Correlation Analizi kullanılarak değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler; Empati, Sosyotropi - Otonomi Kişilik Özellikleri, Üniversite Öğrencileri

2. SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMPHATIC AND SOCIOTROPHIC AUTONOMIC PERSONALITY CHARACTERISTICS OF UNIVERSITY STUDENTS

This research is in a relationship with sosyotropik and Autonomic personality feature is on the basis of students ' empathy sosyotropik was made in order to determine the relationship between empathy with the autonomic personality. Research, at the University of İstanbul Province a foundation 2011 – 2012 88 reads between molecular biology and genetics, 47 Psychology, 72 Engineering, 90 ' 1 Business, 71 Architecture, 142 in the Nursing Department students including 431 girl was held as an identifier with a total of 169 male 600 students. Data on students ' socio-demographic data collection in order to ' Personal Information ', for the purposes of determining autonomic trends ' sosyotropik-Sosyotropi-Autonomy scale (SOSYOTO) and for the purposes of determining levels of empathy ' Cambridge Behavior scale (the scale of Empathy). The study, the students read the section affects the personality of the students in the age of empathy empathy, autonomic, and affects the personality of the students sosyotropik autonomic cinsiyetlerinin sosyotropik affects the personality of the students in their place with the longest period of time the lives of sosyotropi people affected, the students ' empathy, family structure, which is the number of brothers and the family affects the personality of the students in the child's level of empathy sosyotropik comes and sosyotropi personality affects the students ' residence where they affect the personality of the empathy and Autonomicsosyotropik people with property does not affect each other, empathy, empathize with each other and affect the autonomic people, empathy and autonomy is a weak relationship between reverse, the highest autonomic autonomic personality psychology, personality is the lowest of the Department of management students. The study was made on the computer using the program SPSS 16.0. The analysis of this data; Frequency distributions, the mean (x), standard deviation (SD), One-Sample Kolmogorov-Smirnov test (Normal Fitness test), One-way analysis of variance (Oneway-ANOVA), analysis of Samples t-test, Pearson Correlation using Independence.

Key Words; Empathy, Sosyotropi-Autonomy, Personality Traits, University Students

3. GİRİŞ VE AMAÇ

3.1. Giriş

İletişim, karşılıklı olarak sözlü ve sözsüz mesajların gönderildiği, alındığı, yorumlandığı ve aynı anda hepsi ile ilgili sonuçların çıkarıldığı, algılama, anlamlandırma, muhakeme etme ve çıkarımda bulunma sürecidir. Kişiler arası ilişkiler, bireylerin birbirleriyle olan iletişimlerinden etkilenmektedir. İletişim, iletişimde bulunan bireylerin güduları, algılamaları, duyguları, düşünceleri, mevcut eğitim düzeyleri, deneyimleri, değerleri ve tutumlarından etkilenmektedir. Bireylerin kişiler arası ilişki becerilerinin gelişmesi, onların hem özyönetim becerilerinin hem de empatik eğilimlerinin olgunlaşmasını gerektirmektedir. Özyönetim ve empati, başkalarıyla kurulan ilişkilerde etkili olabilmeyi sağlayan temel sosyal yeteneklerdir (İkiz, 2006).

Günümüzde “empati” denildiğinde akla, Carl Rogers ve onun konuya ilişkin çalışmaları gelir. Psikoterapi alanında empatik iletişim kurma becerisiyle ünlenmiş Rogers’ ın adı ile empati kavramı adeta özdeş hale gelmiştir. Meslek yaşamı boyunca empatiyi çeşitli şekillerde tanımlamış olan Rogers’ ın 70’ li yıllarda ulaştığı empati anlayışı, bugün çoğunluğun üzerinde uzlaştığı bir tanıma dönüşmüştür. Katı bir nitelik taşımayan söz konusu tanım, genel çizgileriyle şöyledir: Bir bireyin kendisini karşısındaki bireyin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o bireyin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecine “empati” adı verilir (Dökmen Ü., 2010).

Kısaca, empati, bireyin kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır (Dökmen Ü. , 2010). Empati kurma sayesinde bir birey diğer bireyin yaşantısında güvenli bir arkadaş olma imkânını elde eder. Empatik olmak bireyin dünyasına onu yargılamadan girmeyi gerektirir. Empatik anlama tam olarak ve duyarlı bir şekilde iletişim içerisinde kullanıldığında kendisine empati kurulan birey kendisini daha rahatlamış ve derindeki duyguların, algılamalarını ve olaylara verdiği kendi anlamlarını daha serbest bir şekilde dile getirmiş olacaktır (Erkem & Akandere, 2007).

Sağlıklı bireyler dolayısıyla sağlıklı toplum için, iletişimde empatinin kullanılmasının önemi açıklık kazanmıştır. Şöyle ki empati kullanıldığında birey, yargılanmadan dinlenildiğini, kabul edildiğini, insan olarak varlığından dolayı önemli ve değerli olduğunu hissetmektedir. Aynı zamanda eş düzeyde iki insanın yalın, güven dolu ve ileriye dönük ilişkilerini başlatabilmekte ve söylenmek istenenlerin ötesine ulaşabilmesi anlamında da empati oldukça önemli görünmektedir (Ataşalar, 1996).

Kişilik, bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 2000). Öğrenme, konuşma, algılama, hatırlama, yargılama, düşünce, zekâ, hareketler ve duygu tepkileri, giyinme, ahlâk ve inanç biçimleri, davranış özellikleri bireyden bireye az çok değişen öğelerdir. Ve bir insanın kişiliği bütün bu öğelerin bir arada bütünleşmesi sonucu oluşmaktadır (Aydın, 2007).

Beck'in bilişsel kuramına göre kişiliğin sosyotropi ve otonomi olmak üzere iki boyutu vardır. Bu kuramda sosyotropi (sosyal aidiyet), bireyin diğerleri ile pozitif etkileşim gösterebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Yüksek sosyotropi özellikleri gösteren bireyler için, diğer insanlardan onay almak çok önemlidir. Bu bireylerin olumlu kendilik imgelerini sürdürebilmeleri, kendileri için önemli olan bireyler tarafından onaylanmalarına, sevimlerine, sayılmalarına, önemsenmelerine bağlıdır. Otonomi ise; bireyin bağımsızlığını, bireysel haklarını koruyabilme ve artırabilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Bu kişilik özelliği yüksek olan bireyler, kendi aktivitelerini yönlendirmekten, hedeflerine ulaşmaktan, çevrelerinde olup bitenleri kontrol etmekten ve başarılı olmaktan mutluluk duyarlar. Otonomi, insanın özgür düşünüp karar verme, kararını eyleme geçirme, özgür, bağımsız davranma gücü ve yetkisi olarak tanımlanmaktadır (Kaya, v.d., 2006).

Bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemler karşısında farklı davranışlar sergiledikleri gözlenmektedir. Bireylerin problemlerine çözüm üretebilmesi kişilik özellikleriyle ilgili bir durumdur (Dündar, 2009). Problem çözümündeki karar verme sürecinin daima duygusal bir boyutu vardır. Bireyin kendi kararlarının başkalarını nasıl etkilediğini düşünmesi empatik eğilimleri gerektirir. Empati başkalarını anlamamızı ve onlar hakkında kimi tahminlerde bulunmamızı sağlarken, başkalarınca sevim için bir araç da olabilir. Başkalarıyla sosyal ilişki kurma

(relatedness) gereksinimi, bireyin başkalarını önemsemesini ve vereceği karar ile diğer bireylerin istek ve gereksinimleri arasındaki bağlantıyı göz önünde tutmasını sağlar. Empatik eğilimler başkalarının dayattığı bir eylemi bireyin gözünde kabul edilebilir hale getirebilir/makulleştirebilir. Böylece empati bireyin “ahlaki çelişkileri” görmesine izin verir. Bu bağlamda başkalarıyla sosyal ilişki gereksinimi de empatik eğilimlerle bağlantılıdır. O nedenle, kendini başkalarıyla bütünleştirmede bağımsız/özerk karar vermeyi etkileyebilecektir. Dolayısıyla özerk karar verme ile empati arasında doğru yönlü bir ilişki beklenmektedir. (Deci & Ryan, 2000), özerk karar verme düzeyinin empatik eğilimleri yordadığını bulmuşlar ve kendini başkalarının yerine koyabilmenin içten güdülenmiş özerk karar vermeyi teşvik edeceğini düşünmüşlerdir (Kart & Güldü, 2008).

Üniversite gencinin gelişim görevi olarak yakın ilişkiler kurma döneminde olması, kişilerarası ilişkilerine verdiği önemi daha da arttırmaktadır. Empatik olan genç, öbür bireyin dünyasına girdikçe ister istemez kendi dünyasını hem o bireye hem de kendisine açmaktadır (Ataşalar, 1996).

3.2. Amaç

Bu çalışma sosyotropik ve otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisi var olduğundan yola çıkılarak öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemek amacıyla planlandı.

3.2.1. Araştırma Soruları

- Sosyotropik ve otonomik kişilik özelliğine sahip olan bireylerin empatik eğilimleri var mıdır ve hangisi daha yüksektir?
- Sosyotropik ve otonomik bireylerin empati puanları ile ilişkisi nasıldır?

4. GENEL BİLGİLER

4.1. İletişim

İnsan toplumsal bir varlıktır ve sürekli olarak çevresiyle etkileşim ihtiyacı içersindedir. İnsanın biyolojik bir varlıktan toplumsal bir varlığa dönüşmesini sağlayan en önemli unsurun iletişim olduğunu söylemek mümkündür. İnsan için başkalarını anlamak, kendini dünyaya hazırlayacak bilgileri edinmek, küçük yaşlardan itibaren iletişim kanalıyla gerçekleşmektedir. Çocuk hangi davranışların onun için uygun olduğunu, neyi yapıp, neyi yapmaması gerektiğini ilk yıllarda anne ve çevreyle kurduğu iletişim yoluyla edinmekte ve bazen gerçekleştirilen bir davranışı izleyen bir gülücük ya da bir azarlama, o davranışın ömür boyu yerleşmesine neden olabilmektedir. Bu sayede çocuk, ailesi ya da toplum için hangi davranışların uygun, hangilerinin ise kabul edilemez olduğunu bu ilk yıllardaki iletişim çabalarından yola çıkarak içselleştirmeye başlar.

İnsan yüzyıllar boyunca içselleştirdiklerini bir şekilde çevresine ve diğer kuşaklara aktarmaktadır. Bu etkileşim ihtiyacı doğrultusunda diğer insanlardan ve çevresinden sürekli mesajlar alır ve çevresine sürekli mesajlar yollar. Bu durum insanın sürekli olarak kendini yenilemesine ve bir önceki kuşaktan daha fazla donanım ile dünyaya bakmasına yol açmıştır. Sürekli yenilenen bilgiye ulaşma çabası ve ihtiyacı insanın diğer insanlarla etkileşim içerisinde olma ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Çevresiyle etkileşim içerisinde bulunan insan çevresini değiştirmiş, çevre de karşılıklı olarak insanı ve sonraki kuşakları değişime uğratmıştır.

Çevreden alınan mesajları belli ölçütlere ve yaşanmışlıklara göre yorumlayabilme, bu mesajlara uygun tepkiler üretebilme, bu tepkileri anlamlı beden hareketleri ile aktarabilmek iletişimin temel öğeleri arasında yer almaktadır (Vural, 2012). İletişim karşılıklı konuşmak, iki bireyin sohbet etmesi, ilişkileri iyi tutma becerisi, söylenenleri anlayabilme ve uygun tepkiler üretebilme gibi tanımlardan daha ötesini içermektedir. Aslında iletişimin insanla başlayıp devam eden ve insanoğlu dünyada var olduğu müddetçe farklılaşsa da devam edecek bir süreç olduğunu söylemek gerekir.

İnsan varoluşundan itibaren sürekli olarak hem doğa ile etkileşimde bulunmak, hem de doğa koşullarının acımasızlığı ve çevredeki uyaranları anlamlı kılmak adına diğer insanlarla işbirliği içinde olmak durumunda kalmıştır. Bu süreçte bilginin paylaşılması, ortak anlamlar üretme çabaları iletişim kurma zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. İnsanların bilgileri paylaşmak ve kendilerini ifade etmek için çıkardıkları sesler, bu seslere eşlik eden vücut hareketleri, duvarlara çizilenler zaman içerisinde daha da anlamlı ve sistemli yapılar haline gelmeye başlamıştır (Tuna, 2012).

İletişim, “duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır. İletişim sözcüğü Latince "communicare" kökünden gelmektedir ve dilimizde komünikasyon, haberleşme veya bildirişim sözcükleriyle de tanımlanır” (Baltaş & Baltaş, 1998).

Fransızca’dan gelen “communication” sözcüğü ve Latince’de ki “communicatio” sözcüğünün karşılığı, “communis” kökenlidir ve bir çok bireye ya da nesneye ait olan ve ortaklaşa yapılan anlamlarını taşımaktadır (Kuzu, 2003).

İletişim kısaca, “bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci” olarak tanımlanabilir. Genel anlamda, iletişimin gerçekleşmesi için gerekli olan şey iki sistemin var olmasıdır. Nitelikleri ne olursa olsun, iki sistem arasındaki bilgi alış verişine “iletişim” denilebilir. İletişimde, bilgi akışı iki yönlü olmalıdır. Sibernetikte, karşılıklı bilgi alış verişine “kominikasyon ya da iletişim” denirken bir bilgi kaynağından tek yönlü bilgi iletimine “enformasyon” , adı verilir (Dökmen, 1998).

Cüceloğlu (1997), İletişimi, "iki birim arasında birbiriyle ilişkili mesaj alışverişi olarak tanımlamış ve bu tanımdaki kavramları açıklamıştır". Bu dört kavram: 1- Birim 2-Birbirine ilişkin olma 3- Mesaj 4- Alışveriş ‘dir ve bu kavramları Cüceloğlu, aşağıdaki şekilde açıklamıştır.

1- Birim: birbiriyle karşılıklı mesaj alışverişi yapan insan, hayvan ya da makinenin her birine “iletişim birimi” adı verilir. İletişim birimleri ikiye ayrılır: Kaynak birim ve hedef birim. Kaynak birim, mesaj gönderen birimdir. Mesajın kaynaklandığı olduğu birimdir. Hedef birim ise mesajın gönderildiği birimdir. Kaynak ve hedef

birimler durağan olmayıp dinamik birimlerdir. Kaynak ve hedef birimler sürekli fonksiyon değiştirirler.

2- Birbiriyle ilişkili olma: İletişimin olabilmesi için sadece mesaj alışverişi, bir başka deyişle, sadece iki yönlülük yeterli olmaz. Alınan ve verilen mesajların birbiriyle ilişkili olması da gerekir.

3- Mesaj: İnsanların karşılıklı konuşurken birbirlerine söyledikleri sözler, mesaja örnek olarak verilebilir. Mesajın mutlaka sözlü olması gerekmez. Yüz ifadeleri, el kol hareketleri, oturuş ve duruş, birer mesajdır. Mesaj, kaynak birimdeki içeriğin, bir seçim sürecinden geçirilmiş ifadesidir. Kaynak birimdeki içerik, duygusal ya da düşünsel olabilir. Seçme sürecinin olmadığı otomatik tepkiler mesaj değildir.

4- Alışveriş: İletişim iki yönlü bir süreçtir. Ne sadece alış, ne de sadece veriş, iletişimi oluşturamaz. İletişimin olabilmesi için bir mesaj alışverişine, bir başka deyişle, iki yönlülüğe gerek vardır. Kaynak birimin gönderdiği mesaja karşılık, hedef birimin verdiği “cevap mesaj”a, geri-iletim adı verilir (Cüceloğlu, 1997).

Özer, iletişim sürecinin insanlar arası bir anlam alışverişi olduğunu farklılıkların ve rengarenkliğin tartışma götürmez bir gerçek olduğunu söyleyerek insanlar arası dünyada, bireylerin karşılıklı olarak farklılıklara saygı duymasının öncelik gerektiren bir süreç olduğuna, dikkat çekmiştir. Bunun da ötesinde iletişimi, farklılıklar arasında benzerlikleri görebilmek ve yeni benzerlikler yaratmak, olarak nitelendirilmiştir (Özer, 2004).

Dökmen (2000), ise bireyin iletişim tarzı ile var olma tarzı / var olma düzeyi arasında karşılıklı etkileşim olduğunu belirtmiş ve kurduğunuz iletişimin niteliği nasıl bir insan olacağınızı, nasıl bir insan olduğunuz ise kuracağınız iletişimi belirlediğini ifade etmiştir (Dökmen Ü. ,2000).

İnsanlar arası iletişimler temel olarak duygu ve düşünce alışverişini yürütme düzenleridir ve buradaki ana öge “anlamak” tır. İletişimi kuran ve başlatan birey kendisini, duygu ve düşünce dünyasını, ilişkilerini, ilişkilerinin kendisindeki karşılıklarını açıklamak ve karşısındakine iletmek istemektedir, bireylerin anlatma

eylemlerinin iletişim açısından amacını Baltaş, “anlaşılmak” olarak belirtmiştir (Baltaş & Baltaş, 1998).

Her tür iletişimin içerik ve süreç olarak iki bölümü vardır. İçerik söylenen sözleri, ifade edilen fikir ve duyguları kapsarken süreç, söylenmeyen ve sözlerin dışında iletilendir. Bu konuda eğitilmemiş dinleyici, büyük olasılıkla, içeriği anlayacak ama süreci göz ardı edecektir. Süreci anlamak spekülasyona açık bir durumdur, fakat aynı zamanda, iletişim kuranların ilişkisi göz önüne alındığında, açıklayıcıdır. Bir şeyin anlatılma şekli gizli bir mesajdır ve bu mesajı anlamak “satır aralarını okumak” gibidir (Orvin, 1997).

Başkalarına yardımcı olabilmek için gerekli temel bir beceri, karşımızdakine ilgi ve özen gösterdiğimizi iletebilme yeteneğidir. Bu ilgi de kelimelerden başka yollarla iletilir. Yardım eden bireyin sözsüz davranışı en az kelimeler kadar, belki daha çok şeyi iletir. Etkili sözsüz dinleme davranışı, yalnızca özen ve ilgiyi değil aynı zamanda da yardım edicinin etkili ve yeterli olduğu izlenimini verir (Danish & Daugelli, 1994).

Tam canlı iletişim süreci, diğer insanlara ya da kendine yönelik olarak, anında ve hemen girişimde bulunmayı ve karşılık vermeyi içerir. İletişim, diğer insanlara tam karşılık verebileceği anlamına gelir. Onlarla birlikte ve onlarla iletişim halinde olduğu anlamına gelir. Onlar en derin düzeyde anlaşılabilir. Onların kendilerini en derin düzeyde anlamalarını sağlayacak şekilde, onlarla katılımcı düzeyde iletişim kurulabilir. İletişim karşıdaki insanlara yönelik, tam girişimci olduğu anlamına da gelir. Onların içinde sağlıklı olan şeyin ortaya çıkmasını ve büyümesini istemekte samimiyet vardır. Bu adeta bireyin kendisini karşısındakiler için sağlıklı olan şeylere ayarlaması, sağlıklı olmayanlara ise karşı gelmesi şeklindedir (Carkhuff, 2011).

Kişilerarası iletişimin olumlu ve sağlıklı olması için bazı temel ilkelere ve ön koşullara ihtiyaç olduğu da söylenmektedir. Kişilerarasındaki iletişimin sağlıklı ve etkili olabilmesi için üç temel ön koşul öne sürülmüştür.

- Doğallık
- Kabul etme/Saygı
- Empati

Doğallık: Bireyin açık ve dürüst olması.

Kabul etme/Saygı: bireylerin birbirlerinin varlığına saygı duymaları, bu bireyi kendine özgü nitelikleri ile kabul etmeleri.

Empati: Kişiler arası iletişimde bireyin kendisini karşısındakinin yerine koyabilmesi; yani onun bakış açısı ile olayları değerlendirebilmesidir (Bozdoğan, 2001).

Kişilerarası ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesinde yer alan unsurlardan biri, birinin diğerini anlamaya yönelik çabası olarak tanımlanabilecek empati kavramıdır (Kapıkıran, 2010). Empatik süreç, belirli bir durumda bireyin nasıl davranacağını belirlemeye yardımcı olduğundan, sosyal etkileşimde oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal yaşamın kalitesini etkilediği düşünülmektedir (Snow, 2000). Genellikle gönüllü olarak sürdürülen yakın ilişkilerden bireylerin doyum sağlamaya çalıştığı ve yüksek empatik eğilime sahip çiftlerin doyum sağlayarak ilişkilerini sürdürdükleri kabul edildiğinden, insan ilişkilerinde empati oldukça önemli bir rol üstlenmektedir (Hacı Y. , 2011).

4.2. Empati

Kişiler arası ilişkilerde çok önemli bir yere sahip olan empati kavramının, tarihsel süreç içinde çeşitli tanımları yapılmıştır. Günümüzde tanımı halen tartışmalı olan bu kavram, ilk defa 1897’de Lipps tarafından kullanılmıştır. Almanca “*emfühlung*” olarak adlandırılan bu kavram, bir nesneyi incelerken ve gözlemlerken bireyin kendini nesneye yansıtmaması ve nesne ile arasında bir özdeşim kurması durumu olarak tanımlanmıştır (Barret, 1981). Bu dönemde empati kavramı, bir objeye ya da olaya onun içine girerek bakmak ve onun hakkında sezgiye sahip olmak olarak tanımlanmıştır. (Dökmen,1988)’in belirttiğine göre, Wundt ve McDougall gibi bazı kuramcılar da, doğrudan “*empati*” terimini kullanmamışlar ancak, bu terimin yerine geçen tanımlamalar yaparak, bir başkasının duygularının anlaşılması konusuyla ilgilenmişlerdir (Dökmen , 1988) .

Kişilerarası ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesinde yer alan unsurlardan biri, birinin diğerini anlamaya yönelik çabası olarak tanımlanabilecek empati kavramıdır. Empatik süreç, belirli bir durumda bireyin nasıl davranacağını belirlemeye yardımcı olduğundan, sosyal etkileşimde oldukça önemli bir etkiye sahiptir.

Empati, bir bireyin karşısındaki bireyin ruhsal durumunu, ihtiyaçlarını, yaşantılarını, duygularını, duygularının yoğunluğunu ve anlamını onun açısından görebilme, duyabilme ve algılayabilme yeteneğidir. Hümanistik yaklaşıma göre empati, içsel durumun ve içsel özelliklerin, hislerin, iç dünyaya ilişkin deneyimlerin anlamlandırılmasıdır. Hümanistik görüş, empatide diğer bireyin duygularına odaklanmakta ve empati kuran bireyin içsel dünyayı tanımlamaya yönelik yeteneğinin olması gerektiğine dikkat çekmektedir (Hacı, 2011).

Literatürde empatinin tanımının ne olduğu sorusuna verilen cevapların oldukça çeşitli olduğu görülmektedir (Wiseman, 1996). Bu çeşitliliğin, empatinin yalnızca bilişsel ya da duyuşsal (affective) boyutuna ya da her ikisine de odaklanılmasının bir sonucu olduğu görülmektedir (Moore, 1990). Örneğin Hogan (1969), empatiyi bir başkasının içinde bulunduğu düşünce durumunu, zihinsel olarak algılama şeklinde tanımlayarak, empatinin bilişsel yönüne odaklanmıştır. Bu kavramın bilişsel bir fenomen olduğu anlayışını eleştiren Feshbach ve Roe (1968) ise empatiyi, başka bir bireyin duygusal deneyimlerini anlama ve buna uygun duygusal tepkiler verme olarak tanımlamıştır. Benzer tanımlama yapan Mehrabian ve Epstein (1972) da, empatinin duyuşsal yönünü vurgulayarak, yalnızca empatinin bu boyutunu ölçen bir ölçüm aracı geliştirmiştir. Eisenberg ve Lennon (1982) da empatiyi, bir başkasının duygusal durumuna verilen duyuşsal tepkiler olarak tanımlamıştır.

Empatinin duyuşsal ya da bilişsel boyutundan yalnızca birine odaklanan yaklaşımların, günümüzde yerini çok boyutlu yaklaşımlara bıraktığı görülmektedir. Empatinin günümüzdeki tanımı, bu kavramı psikoterapi alanında değerlendiren ve empatik iletişim kurma becerisinin önemine dikkat çeken Carl Rogers'a dayanmaktadır. (Dökmen Ü. , 1998)

Empatinin çok boyutlu bir yapı olduğunu savunan Brems de (1988), empatinin duyuşsal ve bilişsel boyutlardan oluştuğuna vurgu yapmıştır. Bireyin, karşısındakinin duygu ve düşüncelerini anlamasının empatinin bilişsel yönü, onun gibi hissetmesinin ise duyuşsal yönü olduğunu vurgulamıştır. Daha karmaşık olan bilişsel boyut, ben merkezci olmadan zihinsel olarak bir başkasını anlamayı gerektirirken; gelişimsel olarak daha düşük seviyede olan duyuşsal boyut ise, ben merkezçiliğine ya da tepkinin bilişsel yapısına bakmadan, karşısındakinin duygularını doğru anlamayı içermektedir.

Empatiyi çok boyutlu bir yapı olarak değerlendiren (Moore, 1990) ise bu kavramı, algısal, sosyal-bilişsel ve duyuşsal olmak üzere üç boyutta ele almıştır. Algısal boyut, bireyin, başkasının görsel bakış açısını kestirme eğilimini; sosyal bilişsel boyut, bireyin, başkasının güdü, düşünce, sosyal davranış ve niyetini anlama eğilimini; duyuşsal boyut ise, bireyin başkasının duygu, tepki ve ilgilerini sezebilme eğilimini ifade etmektedir. Algısal boyutun, sosyal-bilişsel ve duyuşsal empati kapasitesinin gelişimi için bir öncü olduğu varsayılmaktadır (Moore, 1990).

4.3. Sosyotropik Otonomik Kişilik Özelliği

4.3.1. Kişilik

İnsanın kendini tanıması kendisi ile uzlaşması için gereklidir. Ancak kendini tanıyabilme hiç de sanıldığı kadar kolay değildir. Yaşamakta olduğumuz dünya insanın kendisi ile yabancılaşmakta olduğu bir dünya. Günlük yaşamının üçte birini işinin başında, üçte birini uykuda geçiren insan kendine kalan boş zamanlarını yeteneklerini keşfedip geliştirmeye ya da duygusal yaşamını zenginleştirip, ruhsal problemlerini çözmeye ayırıyor mu? Bu sorunun cevabı tabi ki hayırdır. Kalan boş zamanlarını da büyük ölçüde teknolojinin hizmetine sunmaktadır. Boş zamanı değerlendirme endüstrileri ürünleri, TV, bilgisayar, oyun makineleri gibi araçlar insanın kendine ayıracağı zamanı yutarak, onu makineleşmiş, tek boyutlu bir varlığa dönüştürmektedir. Kendisi ile baş başa kalmaktan, kendini tanımaktan ve sosyal ilişkilerden uzaklaşan insan, kendisi ile yabancılaşırken, derin bir ruhsal yalnızlığa da itilebilir. Bu yüzden, insanın kendini tanıması, iç benliğini keşfetmesi, insan kimliğine sahip çıkması gerekmektedir. O halde insanın yeniden tanımlanmasına, insana kendisinin

tanıtılmasına, kendinde var olan büyük potansiyelin ona anlatılmasına ihtiyaç vardır (Serter, 1996).

İnsanları birbirinden ayıran veya onları diğerlerinden farklı kılan en önemli faktör kişiliktir. İnsan, anlaşılması kolay bir canlı değildir. İnsandan insana, hatta toplumdan topluma bir takım düşünce, davranış ve yaklaşım farklarının doğması önlenememektedir. Demek ki insan, “bireysel” bir yaratıktır. Ona bu bireyselliğini kazandıran özellikler “kişilik” dediğimiz, onun kendisi ve çevresiyle, başkalarına benzemeyen kendine özgün biçimde geliştirdiği ilişkilerin yapısıdır. Bir diğer ifade ile kişilik bireyin belirgin, değişmeyen ve tutarlı olan özelliklerinin tümünü ifade eder (Bozgeyikli, 2001).

Kişilik, günlük konuşmalarda, insan hakkındaki duyguların belirtilmesinde, çok sık kullanılan bir sözcük olmuştur. Onlar, hoş giden ya da gitmeyen özelliklere dayanarak, davranışlarına göre, “sevimli”, “hoş”, “çekici”, “itici”, “aksi”, “huysuz”, “geçimsiz” vb. olarak değerlendirilir. Hatta bazen “kişilik” sahibi, “kişiliksiz”, “kişiliği zayıf” gibi deyimler kullanarak tanımlamalar yapılır. Aslında kişiliği yapan biyolojik ve psikolojik öğeler çok çeşitlidir. Öğrenme, konuşma, algılama, hatırlama, yargılama, düşünce, zekâ, hareketler ve duygu tepkileri, giyinme, ahlak ve inanç biçimleri, davranış özellikleri bireyden bireye az çok değişen öğelerdir. Ve bir insanın kişiliği bütün bu öğelerin bir arada bütünleşmesi sonucu oluşmaktadır (Velioğlu, V.D. 1997). Kişilik, kavram olarak ferdin yaşama biçimi şeklinde tanımlanabilir. Nasıl kültür, bir toplumun yaşama tarzını gösteriyorsa, kişilik de bireyin yaşama tarzını ifade etmektedir (Eroğlu, 1998). Kişiliğin oluşumunda en önemli çevresel etken ailedir. Kişilik özellikle yaşamın ilk yıllarında ailesini gözlemleyerek öğrenme için gerekli modelleri sağlar. Birey ailenin kişilik özelliklerini taklit ederken, ahlaki, kültürel değer ve standartlarını da benimsemeye başlar (Morgan, 2004).

Kişilik gelişimi yaşam boyu sürer ve bu süre zarfında belirli gelişimsel dönemlerden geçilir. Her dönemde güven, özerklik gibi tamamlanması gereken görevler bulunmaktadır. Çocuğun bir dönemdeki görevi tamamlayabilmesi ağırlıklı olarak çocuk ve ebeveynleri veya çocuk ve öğretmenleri arasında gerçekleşen etkileşimlere dayanır. Gerçekleşmeyen her gelişimsel görev, bireyin o dönemde halletmesi gereken şeylerle

daha sonra uğraşmasına sebep olabilir. Zamanında başa çıkılamayan bu gelişimsel görevler bireylerin sağlıklı kimlik geliştirmelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Psikanalizci bir psikolog ve Sigmund Freud'un öğrencisi olan Erik Erikson'a göre, sonraki bütün kişilik gelişimi ve uyumu daha önceki gelişimden ve uyumdan evrimleşir. İlk yaşantılar bir bireyin gelecekteki kimliğini kolaylaştırır ya da tehlikeye sokar (Benice, 2010).

Gerçekte kişiliğin bir yanı, insanın öteki bireylerle ilişkilerinde aldığı tavır, gösterdiği davranış, başka bir deyişle taktığı maskedir. Çevresiyle sürekli ilişkide olan insan, çoğu kez duygularına, düşüncelerine, tutum ve davranışlarına olduğundan değişik biçim vermeye çalışır. Kimi insanda bu durum süreklidir; kimisi yerine göre değişik görünmek isteyebilir. Böylece sürekli ya da zaman zaman takılan maskenin arkasına sığınarak, insan kendisini istediği ya da istendiği gibi göstermeye çabalar. O halde kişilik kavramı, bireyin başkalarıyla kurduğu ilişkilerdeki tepkiyi ve kendisini gösterme biçimini de içermektedir (Köknel, 1995). Geçmişten günümüze gerek davranış bilimcileri, gerekse psikologlar kişiliği farklı farklı açılardan ele almışlar, ancak ortak bir kişilik tarifinde fikir birliğine varamamışlardır. Kişilik özelliklerinin ve bunlarla ilişkili olarak birbirinden farklı tiplerin gruplanması ve tanımlanmasına ilişkin çalışma ve araştırmalar başlıca iki temel üzerinde sürdürülmüştür. Bunlardan birinde kişilikle beden yapısı arasında bağlantı aranmış, zayıflık, şişmanlık gibi bedensel özelliklere göre piknik tip, astenik tip gibi tanımlamalarla kişilik özellikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Diğerinde ise kişilik, beden yapısından ayrı olarak ruhsal ve toplumsal özellikleriyle tiplere ayrılmıştır. Örneğin, Alman ruhbilimci Spranger kişilik yapılarını, teorik, politik, estetik, ekonomik, sosyal ve dindar tip başlıklarıyla altıya ayırmıştır. Zamanla ikinci görüşü benimseyenlerden bir bölümü, kişilik yapılarını ruhsal çözümleme ve derinlik ruhbilimi açısından da tiplere ayırmaya çalışmışlardır (Atkinson & Smith, 1987).

Kişilik, bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 2000). İnsanların diğerlerini etkileme biçimi, kendilerinin ölçülebilir iç ve dış yapılarını anlama biçimi ve birey durum etkileşimidir (Luthans, 1992). İnsanda evrimsel gelişmeye bağlı "olgunlaşma" ve

öğrenmeye bağlı “bireyselleşme-toplumsallaşma” süreçlerinin birbirini etkilemesiyle kişilik gelişir (Benice, 2010).

Bir başka tanıma göre kişilik, zamanın insanlara birer biyolojik ve sosyal özellikler olarak yüklediği ve belirli bir zaman içerisinde de sürekliliğini koruyan psikolojik davranışlarındaki (düşünceler, duygular ve eylemlerdeki) farklılıkların ve ortaklıkların hepsini belirleyen eğilim ve karakterlerin tamamına verilen bir addır. Bu tanım, her şeyden önce kişilik teorisine, genel bir davranış teorisi olarak yaklaşmaktadır. İkinci olarak, insan özelliklerinin bir kısmının farklılığına işaret etmektedir. Tanımın üçüncü özelliği ise kişilik özelliklerinin, kısa bir sürede değişmeyip zaman içinde ancak bir değişiklik göstereceği hususudur (Eroglu, 2004).

Kişilik; dinamik, her zaman hareket halinde olan bir yapı olmakla birlikte, oldukça sürekli ve kararlı bir nitelik taşır. Özelliklerin sürekli ve kararlı olması nedeniyle bireye özgü nitelikler belirlenebilmekte, ölçülebilmekte ve bireyler için sakin, atak, uyumlu gibi değerlendirmeler yapılabilmektedir.

Öte yandan bir kimsenin kişiliği süreklilik gösterir. Normal bir insanın kişiliği zamanla pek değişmez. İnsan, çeşitli durumlarda kişilik yapısına uygun davranır. Sakin biri, işinde, sokakta, herhangi bir olay karşısında son derece sakinidir. Çocukluğunda, yetişkinlikte, olgunlukta hep sakin davranışlarıyla dikkat çeker. Kimi insan hayalcidir, gerçeklerden kaçır. Kimisi ise gerçekçi olup, içinde bulunduğı durumu tüm olumlu ve olumsuz özellikleriyle kabullenir. Bazıları ise içe dönük olup, sakin, sessiz, fazla konuşmayan, kendileriyle ilgilenen, fazla arkadaşı olmayan, çevreleriyle pek ilişki kurmayan, ürkek kimselerdir. Bazıları ise dışa dönük olup, hareketli, sosyal, konuşkan, girişken, rahatlarına düşkün, arkadaş canlısı, yeri geldiğinde saldırgan, korkusuz insanlardır. Bütün bunlar insanların birbirinden farklı olmasının göstergeleridir.

Kişiliğin temel alt yapısı, bireye ilişkin kalıtsal ve çevresel etmenlerden oluşur. Kalıtım ve çevre etkileşiminin bir ürünü olarak bireyin kişiliği gelişim süreci içinde zamanla kazanılan bir özellik gösterir.

Kişilik, bir insanın, duyuş, düşünüş, davranış biçimlerini etkileyen etmenlerin kendine özgü görüntüsüdür. Devamlı olarak içten ve dıştan gelen uyarıcıların etkisi altında olan kişilik, bireyin biyolojik ve psikolojik, kalıtsal ve edinilmiş bütün yeteneklerini, güdülerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını ve bütün davranışlarını içine alır. Kısaca, kişiliğin oluşmasında insanın doğuştan gelen (kalıtsal) özellikleri ve içinde yer aldığı çevrenin etkisini bir arada görmek mümkündür. Buradan, çevrenin etkisini dikkate alarak, kişiliğin sadece bireye özgü özellikleri değil, belirli ölçüde içinde yaşanılan insan topluluğunun, belirli ölçüde de tüm insanlarda ortak bazı özellikleri yansıttığı sonucu çıkartılabilir (Tınar,1999).

Kişiliğin bir yönü, toplumdan etkilenmekte ve toplum içinde bireyin kendini konumlandırmasına dayanmaktadır. Bireyin toplum nezdinde nasıl olmak ve nasıl görünmek istediği, sahip olduğu gerçek ve sosyal yüzler, kişiliğe etki etmektedir. O halde kişilik kavramı, bireyin başkalarıyla kurduğu ilişkilerdeki tepkiyi ve kendisini gösterme biçimini de içermektedir (Köknel, 1995).

Kişiliği, bireyin kendisi ve başkaları açısından değerlendirip şöyle tanımlamak mümkündür. Kişilik, bireyin kendisi açısından, fizyolojik, zihinsel ve ruhsal özellikleri hakkındaki bilgisidir. İnsanın başkaları açısından kişiliği, onun toplum içinde belirli özelliklere ve rollere (göreve) sahip olmasıdır. Bireyi yerine getirdiği fonksiyonların, yaptığı işin bir dilimi olarak görmeli ve bireyin fonksiyonlarının kişiliğini ortaya çıkaran bir etken olduğu düşünülmelidir.

Kişiliği bir zaman dilimi içindeki davranış türü olarak görmemek gerekir. Kişilik, geçmişin, mevcut zamanın ve geleceğin oluşturduğu bir bütündür. Bireyin psikolojik tahlilinin yapılması istendiğinde birey, bedensel özellikleri ve sosyal ilişkileri ile birlikte değerlendirilmelidir. Kişilik, ne yalnız başına bedensel özelliğe bağlıdır, ne de çevredeki ortak kalıp ve sosyal olaylara bağlıdır. Kişilik, tüm bu olguların doğurduğu bireysel ayrılıklardır (Ateş,2006).

Kişilik bir insanı ilgilendiren her şeydir. Kişilik, zaman tespiti olarak, insanın ana rahmine düşmesinden başlayıp ölünceye kadar devam eden bir süreçtir. Bu bakımdan, yaşayan her insanın bir kişiliği vardır, dolayısıyla hiç kimseye kişiliksiz ifadesi kullanılmaz. Çünkü istenmeyen veya olumsuz olarak nitelendirilen özellikler de

kişiliğin bir boyutudur (Zel, 2001). Kişilik, geçici bir özellik değil insanın belli bir zaman dilimi içinde devamlı olan davranış özellikleridir. Kişilik denilince, “belirli bir durumda veya belirli olaylar karşısında bireyin takındığı tavrın davranışsal yönü ve devamlılık gösteren özellikleri akla gelir” (Oktay, 2000).

Kişilik bireylerin doğuştan getirdiği özellikler ile sonradan, sosyalleşme süreci ile edindiği özelliklerinin toplamıdır (Eren, 2004). Doğuştan getirilen özellikler biyolojik temellidir ve değiştirilmesi güçtür. Ancak çevreden kazanılan özellikler, içinde yaşanılan toplumun, grubun, işletmenin veya işin niteliğine göre farklılıklar arz edilebilir (Şimşek ve ark., 2001).

Belirli bir genetik yapı ile dünyaya gelen birey, sosyal çevresi ile karşılıklı etkileşimden oluşan “sosyalleşme” veya “toplumsallaşma” süreci içerisinde, kendisine toplum içinde rol üstlenmeyi olanaklı kılacak bazı yetenekler, beceriler, güdüler, tutum ve görüşler, sosyal değer ve normlar oluşturmaktadır. Böylece kişiliği gelişir ve şekillenir. Sosyalleşme süreci genellikle iki önemli yerde gerçekleşir. İlki aile, ikinci yer ise öğrenim kurumlarıdır. Ailede bireyin kişiliğinin temelleri oluşur, öğrenim kurumlarında ise ana çizgileri belirlenmiş kişiliğin ayrıntıları belirlenip, bireye bilgi ve yetenekler kazandırılır. Bir diğer üçüncü sosyalleşme yeri ise, bireyin çalıştığı iş yeridir. Mesleki sosyalleşme ile birey bir yandan okul yaşamından devraldığı kişiliğinin ayrıntılarını belirlemeyi sürdürmekte, diğer yandan uzun süreli etkiler sonucu, kişilik özelliklerinde değişikliklere yol açabilmektedir (Tınar, 1999).

Kişilikle eş anlamda kullanılan kavramlardan bahsetmek gerekirse bunların başında mizaç ya da huy gelmektedir. Mizaç ya da huy, bireylerin duygusal denge durumlarını anlatır. Çabuk kızmak, sıkılmak, öfkelenmek, neşelenmek, hareketli ya da hareketsiz olmak vb. bireylere göre değişen mizaç özellikleri ya da huydur (Köknel, 1995). Başlıca mizaç tipleri olarak, hafif kanlı (çok sevimli ve neşeli), ağırkanlı (donuk, sert), melankolik (sevdalı, hüznü ve aşırı duygusal) ve asabi (öfkeli, saldırgan ve heyecanlı) tiplerini sayılabilir (Eroğlu, 1998).

Bir diğer kavram olarak karakter ise, kişiye özgün davranışların bütünü olup, insanın bedensel, duygusal ve zihinsel etkinliğe çevrenin verdiği değerdir (Köknel, 1995). Karakter, kişiliğin iskeleti durumundadır (Zel, 2001). Karakter insanların

doğuştan getirdiği ve zamanla değişmeyen özelliklerden oluşmaktadır. Karakter çoğu kez insanın kişiliğinde bulunan doğuştan var olan ve çevrenin tesiri ile kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümüdür (Eren, 2004).

Kişilikle eş anlamda kullanılan bir diğer kavram ise benliktir. Bireyin, kendi kişiliğine ilişkin kanıları ve kendi görüş biçimidir. İç varlığımızın bütünü oluşturarak benlik, kişilik gibi karmaşık bir kavramdır (Tezcan, 1997). Kişilik, bireyin benliği ve sosyal dış dünyası arasındaki karşılıklı ilişkisi sonucu oluşur (Tola ve ark., 1991).

Kişilik teriminin çağdaş dillerde pek çok karşılığı vardır. Bu tanımları üç kategoride toplamak mümkündür:

1. Kişilik sosyal beceriler, onun diğer insanlarla olan farklı koşullarda farklı biçimlerdeki ilişkiler ve davranış toplamıdır.
2. Kişilik bir insanın diğer insanlarda oluşturduğu imaj ve etkidir.
3. Bir insanın özellikleri ile çevresi arasındaki ilişkilerin oluşturduğu davranış eğitimlerinin toplamıdır (Yanbastı, 1990). Görüldüğü gibi bireylerin tasvirini yaparken en çok kullanılan terimler bireyde bulunan kişilik özellikleridir. Psikologlar kişilik özelliklerini sistematikleştirme çalışmaları esnasında (a) potansiyel özellikler grubunu, insan kişiliğinin çeşitliliğini kapsayan daha küçük bir gruba indirgemeye çalışırlar, (b) kişilik özelliklerini ölçtükleri araçların geçerli ve güvenilir olmasını sağlamaya çalışırlar ve (c) özelliklerin kendi aralarındaki ve özelliklerle davranışlar arasındaki ilişkileri keşfetmek için uygulamalı araştırmalar yaparlar (Atkinson & Smith, 1987).

İnsanda bazı özellikler vardır ki, kimisinde bunlar birbirine benzer, kimilerinde ise sadece bireye aittir. Psikolojik olarak kişilik söz konusu olduğunda, bir insanın belirli özellikleri anlatılmak istenir. Fakat davranışsal açıdan esas alınan kişilik, belirli bir bireyin zihinsel, bedensel ve ruhsal özelliklerinde görülen farklılıklardır. Buna göre kişilik farklılığından söz etmek, temelde insanların taşıdığı özelliklerin farklılıklarından söz etmektir. Bu nedenle yeryüzündeki hiçbir insan zihinsel, bedensel, ruhsal, fiziksel

bakımdan birbirinin aynı değildir. İnsan, kişiliğini ve bireyselliğini, çevresine yani topluma uyma süreci içinde kazanan, belli ilişki tiplerine bağlı olarak yapılaştıran bir varlıktır. İşte, insanın bu toplumsallık içinde kendi bireysel yerini bulma çabası, süreci ve başarısı, onun kişiliğinin belirleyicisidir (Tolan, İsen, & Batmaz, 1991). Birey doğal yetenekleri ile içine girdiği topluma uyumunu sağlarken kişiliği de biçimlenir. Kişiliğin gelişiminde zekâ düzeyi ve öğrenme yeteneği gibi özelliklerin önemli bir temel olduğu bilinmektedir (Bozgeyikli, 2001).

Yalnız kendi kişiliğimiz hakkında değil, başkaları hakkında da bir şeyler bilmiyorsak, toplumsal yaşantımızın özü olan insanlar arası ilişkiler labirentinde hangi kapılardan geçeceğimize, hangi köprülerden uzak duracağımıza karar vermemiz de güçleşir (Tolan, İsen, & Batmaz, 1991). Bu nedenle sadece kendi kişilik özelliklerimiz değil, bir arada olduğumuz diğer insanların kişilik özelliklerini bilmek gerekmektedir (Bozgeyikli, 2001).

Her bireyin psikolojik temelli bazı arzu ve ihtiyaçları vardır. Bu isteklerin dışa vurulması bireyler arasında farklılık gösterebildiği gibi, isteklerin bir kısmı bazı bireyler tarafından dışa vurulmayabilir. Bireyin kişiliğini şekillendiren belli başlı istekler şu şekilde belirtmiştir (Şenin, 1980):

Sevgi İhtiyacı: Bu ihtiyaç hayatta erkenden kendini gösterir ve ergenlik esnasında çeşitli ifade araçları bulur.

Ait Olma İsteği: Birey eve kendisini bağlayan yakın bağları kopardığı zaman ve heteroseksüel ilişkiler kurmaya başladığında, birisine ait olma isteği gençler için oldukça önemli bir kavramdır.

Bağımsızlık İhtiyacı: Bu ihtiyaç hayatta erkenden kendini gösterir ve ergenlikte çok önem kazanır. Zira bu devrede birey birçok şeyler arasında seçimler yapmak ve kararlar almak zorundadır.

Başarılı Olma İhtiyacı: Birey olgunluğa yaklaştıkça bu ihtiyaç daha bariz bir hale gelir.

Takdir Edilme İhtiyacı: Bu ihtiyaç bireyler için özellikle önem taşır. Zira onlar arkadaş ilişkilerine ve arkadaşlarının tasvibine çok bağlıdırlar.

Kendi Gözünde Kendisinin Bir Değer Taşıdığını Anlama İhtiyacı: Davranışının kendi ölçülerine uygun olduğunu ve bir değer taşıdığını görmesi, genç olgunlaştıkça kendini hissettirir.

Hayatı Tümü İçinde Kavrayan Bir Felsefe İhtiyacı: Bu ihtiyaç genç olgunlaştıkça kendini gösterir.

Kişilik geçmişin, şimdiki zamanın ve geleceğin oluşturduğu bir bütündür. Birey alışkanlıklarının devamını isteyen bir yapıya, geleceğe uymak isteyen bir özelliğe sahiptir. Bu durumda kişilik, geçmişin izleri, mevcut zamanın uygulamaları ve geleceğin temel eğilimi ile şekillenir. Buradan hareketle, ne sadece fiziksel, ne psikolojik, ne sosyal ne de kalıtsal faktörler tek başına kişiliğe şekil vermektedir. Bu faktörlerin her biri belirli oranda kişiliği etkilemekte ve oluşumuna ve gelişimine katkı sağlamaktadır (Laik, 2003).

Kişilik bütünlüğü biyo-psiko-sosyal alan dinamiklerinin karşılıklı etkileşim ve bütünleştirme süreçleriyle gerçekleşmektedir. Buna göre kişilik oluşumu bireysel biyolojik gereksinme ve dürtülerin oluşturduğu, eğitim, deneyim ve öğrenme ile kazanılan, değerlendirme, tanıma ve inançlarla biçimlenen psikolojik alanın, sosyal etkileşimler, sosyal roller ve sosyal değerlerin dinamik etkileriyle bütünleşme sürecidir (Isır, 2006).

Kişilik yapısının temelinde, en alt basamağında içgüdüsel dürtü dinamikleri en üst basamakta da sosyal etkileşimler vardır. Kişiliğin gelişimi ve bütünleşmesi, ancak son aşama olan sosyal psikolojik alan dinamiklerinin bireyi etkilemesi ve değiştirmesiyle mümkündür (Köknel, 1995).

4.3.2. Kişilik Özellikleri

Bir insanın duygu, düşünce, yetenek, ilgi, tutum, davranış ve eylemleri bireyliğini oluşturan başlıca öğeler arasındadır. Bu öğeler insanın görünüşü, hareketleri, mimikleri, jestleri ve çevreye uyumuyla dışarı yansır. Kişiliğin bütünlüğü içinde, her

insanın öteki insanlardan farklı olmasını sağlayan kendine özgü özellikleri vardır. Bu özellikler kişiliğin belli öğeleriyle bağlantılıdır ve bunların dışarıya yansımasıdır.

Araştırmalar kişiliğin belli başlı yönlerinin yetişkinlik dönemi boyunca genellikle sabit kaldığını ortaya koymaktadır. Örneğin, utangaç ergenler yine utangaç yetişkinler olarak kalmaktadır. Kişiliğin en sabit görüldüğü dönem, bireylerin meslek rollerine ve evliliğe girdiği genç yetişkinliğe geçiş dönemidir. Bu geçiş tamamlandıktan sonra kişilik yine kararlılık kazanmaktadır. Bireyin yaşamı köklü bir biçimde değişmedikçe kişiliği de göreceli olarak sabit kalmaktadır.

Yapılan tanımlardan kişiliğin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Kişilik, doğuştan var olan ve sonradan edinilen eğilimlerin bütününden meydana gelmiştir (Dinçer & Fidan, 1996).

- Kişilik kazanılan bu eğilimlerin düzenlenmesidir. Böylece eğilimlerin oluşturduğu bir yapıdan söz edilir.

- Her insanın bireysel özelliğini diğerlerinden ayıran bir takım farklılıklar mevcuttur.

- Kişilik bireylerin eğilimlerini çevreye uydurur. Yani aynı birey farklı çevresel koşullar altında farklı tutum ve davranışların ortaya çıkmasına neden olan bir sosyal uyum kavramıdır.

- Her kişiliğin doğuştan kazanılmış bir tek karakteri vardır ve karakter kişiliğin vazgeçilmez bir unsurudur (Eren, 2004).

- Soyuttur.

- Birçok olguya dayanırsa da, onların toplamından farklı ve fazla bir şeydir.

- Bireyin tüm yaşantısının etkilerine dayanır.

- Kalıplaşmış ve parça parça değildir, bir bütündür.

- Bireyin bütünlüğünü korur ve onu yönetir. Organize edici ve bütünleyici bir güçtür.

- Gereksinmelerden ileri gelen gerilimi giderip çelişik istek ve gereksinmelerin oluşturabileceği çatışmaları uzlaştırmaya yönelir.

- Temeli biyoloji ve fizyoloji olan psikolojik bir olgudur.

- Kişilik olmuş bitmiş değil, fakat devamlı oluşmakta ve değişmekte olan bir yapı olarak kabul etmek gerekirse de, insan kişiliğinde değişmeyen kısımlar vardır.

- Yeryüzünde kişilik kavramı sayılamayacak kadar çok tip içermektedir. Bireyin kişisel özelliklerinin diğerlerinin özelliklerinden az veya çok farklı olduğu vurgulanmaktadır. İnsanlar farklı şekillerde güdülenir ve harekete geçirirler (Ertürk, 1995). Buna göre insan özelliklerinin bir kısmının birbirine benzemesi ve hatta ortak olmasına karşılık, farklılıklara işaret edilmektedir (Karadal, 1999).

- Kişiliğin yaşam deneyimi üzerinde, yaşam deneyiminin kişilik üzerinde olan etkisinden daha fazla etkisi vardır (Harray & Donahue, 1994).

- Kişilik tutarlı ve sürekli (Cüceloğlu, 1994). Kişilik denildiğinde, belirli bir durumda veya olaylar karşısında bireyin takındığı tavrın davranışsal yönü ve devamlılık gösteren özellikleri akla gelir (Hellriegel, Slocum, & Woodman, 1986). Buna göre, bireyin tipik ve belirli durumlarda sık sık gösterdiği davranışları, onun kişiliğinin bir parçasıdır.

- Kişilik, dengeli ve sürekli olmakla birlikte değişebilmektedir. Bu değişimin hangi sürede olacağı, insanın içinde bulunduğu ortamın özelliklerine göre farklılık gösterir. Hiç şüphesiz kişilik özellikleri de diğer davranış değişkenleri gibi zamanla değişmektedir. Çevre şartlarının çok hızlı değiştiği zamanlarda kişilik özellikleri de daha kısa sürelerde değişikliğe uğrar. Aynı şekilde, evlilik ve kariyer değişikliği gibi hayattaki bazı olaylar kişilik üzerinde değişikliğe neden olabilmektedir (Karadal, 1999).

4.3.3. Kişiliği Oluşturan Faktörler

Kişilik, bir insanın duyuş, düşünüş, davranış biçimlerini etkileyen etmenlerin kendine özgü görüntüsüdür. Devamlı olarak içten ve dıştan gelen uyarıcıların etkisi altında olan kişiliğin oluşmasında kalıtım, aile yaşamı, aile dışındaki yaşam koşulları, toplumun beklentileri ve gerektirdikleri, öğrenilmiş özellikler gibi çok çeşitli etkenler rol oynamaktadır (Yaman, Bayrakçı, & Yaman, 2002). Kısaca, kişiliğin oluşmasında insanın doğuştan gelen (kalıtsal) özellikleri ve içinde yer aldığı çevrenin etkisini bir arada görmek mümkündür (Tınar, 1999).

Kişilik; geçmişin, mevcut zamanın ve geleceğin oluşturduğu bir bütündür. Birey hem alışkanlıkların devamını isteyen bir yapıya hem de geleceğe uymak isteyen bir yapıya sahiptir. Bu durumda kişilik, geçmişin izleri, mevcut zamanın uygulamaları ve geleceğin temel eğilimleri ile oluşacaktır. Karmaşık bir yapıya sahip kişilik kavramını etkileyen beş temel unsur bulunmaktadır. Bu unsurlar arasında; kalıtım ve bedensel yapı faktörleri, sosyo-kültürel faktörler, sosyal yapı ve sosyal sınıf faktörleri, aile faktörü, coğrafi ve fiziki faktörler bulunmaktadır (Özkaya, 2003).

4.3.3.1. Kalıtım Ve Bedensel Yapı Faktörleri

Kişiliğin belirlenmesinde, kalıtsal özellikler, önemli bir rol oynar. Aslında, diğer bütün türler gibi insanlar da kendi türlerinin özellikleriyle donatılmış ortak bir kalıtımı paylaşırlar. Ancak, türün içinde yer alan kalıtsal değişiklikler fertler arası değişikliklere yol açmaktadır. Böylece, her fert, insan türüne özgü kalıtımın yanı sıra, kendi soyuna ve ailesine ait bazı kalıtım özelliklerini de taşımaktadır. Kişiliğin, hem zihinsel ve bedensel hem de bazı psikolojik yönlerinin kalıtımla geçmektedir. Fakat, bu gibi özelliklerin belirlenmesinde, sosyo-kültürel ve diğer faktörler de etkilidir. Buna göre, insanın bedeni yapısıyla ilgili iskelet, boy, ağırlık, saç-göz ve ten rengi, zeka durumu, heyecanlılık, duygusallık, karşı koyma, direnme, gibi, çoğunlukla bedensel, kısmen de zihinsel ve duygusal özelliklerde kalıtımın payı oldukça yüksektir. Buna karşılık, fertlerin belirli bir sosyal yapı ve fiziki çevre içerisinde yaşamalarından dolayı sonradan öğrendikleri davranış kalıplarında kalıtımın payı yok denecek kadar küçüktür (Baysal & Tekarslan, 1996).

4.3.3.2. Sosyo Kültürel Faktörler

Bütün insanlar, kalıtım ve çevre şartları arasındaki karşılıklı etkileşme sonucunda meydana gelen gelişmeyle birlikte olgunlaşarak belirli bir kişilik özelliğini kazanırlar. Çevre şartları içerisinde insanları en fazla etkileyen faktör, fertlerin içinde yasadıkları toplumun sosyo-kültürel özellikleridir. Her fert kendi kültüründen yoğun bir şekilde etkilenir (Eroğlu, 2004). Bu etkilenme neticesinde standart davranışlara sahip olular. İnsanların içinde yasadıkları toplumun kültürel yapısını seçme şansları yoktur, ve bu nedenle toplumun kültür kalıbını itirazsız kabul ederler (Baysal & Tekarslan, 1996).

İnsanın içinde yaşadığı ortama uyum sağlaması, bir öğrenme süreci sonucunda gerçekleşmektedir. İnsanlar soyut olan kültürel değerleri birer dış uyarıcı olarak algılama yoluyla hafızasına yerleştirir ve davranışlarına yansıtarak somutlaştırır. Fakat insanların algılama sistemlerinin aynı olmamasından dolayı bunların, insanların davranışlarına yansımaları farklıdır.

Sosyo-kültürel çevre, genellikle birbirine benzer davranış kalıplarının ortaya çıkmasını da sağlayan önemli bir faktördür. Belirli davranış kalıplarının ortak karakter olarak dışa yansması, bir kültürün içindeki bireylerin çoğunun ortak kişilik özelliklerine sahip olmaları durumunu temin etmektedir ki, bu noktada “milli karakter” kavramı ortaya çıkmaktadır (İşçi, 1999, Eroğlu, 2004).

4.3.3.3. Sosyal Yapı Ve Sosyal Sınıf Faktörleri

Toplumsal yaşamda, belirli bir kültürel yapı içinde farklı alt kültürler olduğuna, değişik sosyal gruplar bulunduğuna göre bu alt kültürel özelliklerin de ayrı ayrı kişilik tipleri doğuracağı kabul edilmelidir (Silah, 2000).

İnsanlar sosyal yaşamları boyunca, birçok sosyal grubun içine girerler veya yer alırlar. Bunun en önemli belirleyicisi sosyal sınıf faktörüdür. Çünkü insanlar ait oldukları sosyal sınıflarına göre mahalle, oyun, okul, takım ve çalışma arkadaşlarını seçerler. Hatta eşlerini ve mesleklerini de sosyal sınıf özelliklerine göre belirlerler. Bütün bunlar bireyin kişiliğinin oluşmasında ve değişmesinde etkili unsurlardır (Güney, 2000).

4.3.3.4. Aile Faktörü

Bireyin içinde yaşayıp geliştiği aile çevresi, bu ortamdaki insanlarla olan ilişkileri ve etkileşimi kişiliğinin yapılanmasında önemli bir fonksiyona sahiptir. Aile, normal şartlarda insanların karşılaştığı ilk sosyal gruptur. Bu bakımdan bireylerin sosyal değerleri ilk öğrenmeye başladıkları yer aile ortamıdır. Ayrıca aile, özel davranımların kazanılmasında rol alan övgü ve cezaların kaynaklandığı ve kullanıldığı başlıca ortamdır (Morgan, 1991). Araştırmalar sonucu, çocuk psikolojisinden anlayan, sabırlı, şefkatli, hoşgörülü ve anlayışlı, demokratik aile ortamında yetişen çocukların daha kişilikli, bu niteliklerden yoksun ailelerde yetişenlerin ise zayıf kişilikli yetiştikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca bireyin çocukluk döneminde aile içindeki yetiştiriliş tarzı ile ilgili performansları arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmada, bu iki sürecin çok yakından ilişkili olduğu saptanmıştır. Aile ilişkisi açısından doyumlu olan bireylerin sorumluluk ve bireysel başarı değerlerinin yüksek olduğu saptanmıştır (Forsberg, 1993; Özkaya, 2003).

Kişiliğin oluşumunda birçok özellik, bilinerek ya da bilinmeden aile çevresinden kazanılanlardır. Bireylerin diğer insanlardan beklediği şeylerin niteliği, tatmin olma yolları, duygularını ifade etme şekli ve duygusal çatışmaları çözümleme usulleri, ideallerin ve çeşitli eğilimlerin nitelik ve coşkuluğu, yasaklama ve suçluluk duygularının yoğunluğu gibi özellikler çoğunlukla aile içi ilişkilerin şekillendirdiği kişilik unsurlarıdır (Eroğlu, 2004).

4.3.3.5. Coğrafi Ve Fiziki Faktör

Coğrafi çevre içerisinde iklimin, tabiat ve yaşanan bölgenin fiziki şartlarının fertlerin kişilik özellikleri üzerinde belirgin etkileri vardır. Fertlerin kişilik oluşumunda etkili diğer faktörler üzerinde, özellikle de o toplumun kültürü ve antropolojik yapısı üzerinde coğrafyanın etkileri çok bilinen bir husustur. Bu bağlamda kıyı kesiminde yaşayan insanlarla, kara bölgelerinde, yeşil düzlük yerlerde ya da dağlık yörelerde, sıcak ya da soğuk iklimlerde yaşayanların birbirlerinden coğrafi farklılıklardan ileri gelen kişilik farklılıklarının bulunduğunu söylemek mümkündür (Zel, 2001).

4.3.3.6. Diğer Faktörler

Kişiliğin oluşumunda sadece kalıtsal, kültürel, yapısal, ailevi ve coğrafi faktörlerin etkisi yoktur. Bunların dışında kitle iletişim araçları, yetişkinler grubu ve doğum sıralamasının da etkileri mevcuttur.

Kitle iletişim araçlarından yararlanan ya da yararlanmayan bireylerin kişilikleri arasında farklılıklar vardır. Kitaplar, dergiler, gazeteler, televizyon gibi kitle iletişim araçlarının çocukların yetişmesinde ve gençlerin davranış kalıpları kazanmalarında etkileri fazladır (Erdoğan, 1994).

Bireyin gelişmekte olduğu yaş dönemlerinde çevresinde bulunan yetişkinler grubu da kişiliğin oluşmasında önemli bir rehber rolü oynamaktadır. Sosyal hayatta insanlar bazı ideallerini belirlerken veya davranışlarını düzenlerken çevrelerindeki yetişkinlerden bazılarını kendilerine örnek alırlar. Alfred Adler'in doğum sırası kuramına göre, ilk doğan çocuk daha zeki ve yeteneklidir. Bu konuda yapılan çalışmalarda ailedeki çocuk sayısı arttıkça ilk çocuk ile son çocuk arasında önemli zeka düzeyi ve ilişki kurma yeteneği farkı olduğu da görülmüştür (Eroglu, 2004; Zel, 2001).

4.3.4. Kişilik Kuramları

4.3.4.1. Bilişsel Kuram

Bilişsel kuramcılardan Beck kişiliği, sosyotropik ve otonomik olmak üzere iki boyuttan ele almış, sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireylerin yaşam tatmininden daha ziyade başka insanlarla ilişkilerine önem verdiklerini vurgulamıştır. Otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerin ise bireysel başarıya önem verdiklerini, bireysel üstünlüğü ve çevresini kontrol edebilme gücüne sahip olmayı önemsediklerini vurgulamıştır (Sato & McCann, 2000).

4.3.4.1.1. Sosyotropi

Sosyotropi bireyin ihtiyaçlarını karşılamak ve destek sağlamak için diğer bireylere yönelik düşüncelerini, tutumlarını ve amaçlarını içeren karakteristik özelliktir. Sosyotropi; inançların, davranışsal örüntülerin ve bireyin, bireysel doyum sağlamak için, başkalarına bağımlı, edilgen, söz dinleyici ve katılımcı tutumlarının bir kombinasyonu görünümündedir. Sosyotropi bireyin kişilerarası etkileşimlerde;

samimiyet, paylaşım, empati, anlayış, kabul etme, bağlılık, koruma, rehberlik ve yardım etmeye önem vermesiyle karakterize edilebilir (Sato & McCann, 2000).

Sosyotropi (sosyal aidiyet), bireyin diğer bireyler ile pozitif etkileşim gösterebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2010). Yüksek sosyotropi özellikleri gösteren bireyler için, diğer insanlardan onay almak çok önemlidir. Bu bireylerin olumlu kendilik imgelerini sürdürebilmeleri, kendileri için önemli olan bireyler tarafından onaylanmalarına, sevimlerine, sayılmalarına, önemsenmelerine bağlıdır (Kaya ve ark., 2006).

Yüksek düzeyde sosyotropik özellikler gösteren bireyler çoğunlukla diğerleri tarafından reddedilme endişesi yaşarlar ve sıklıkla kişilerarası bağlarını sağlamlaştırmak ve güvence altına almak için, diğerlerini memnun etmeye yönelik davranışlar sergilerler. Sosyotrop bireyler, diğerlerinden yoğun şekilde ilgi ve onay beklerler (Fairbrother & Moretti, 1998).

Sosyotropik özelliği yüksek olan bireyler sevmeyi ve sevimyi isterler. Başkaları tarafından kullanılmaya yatkındırlar ve fazla inatçı değildirler. Ortak faaliyetlere girişmeyi ve başkalarına yardım etmeyi severler. Ayrıca insanlarla olan ilişkilerinin düzgün işlemesine önem verirler ve onlar tarafından kabul görmek isterler (Lynch, Robinson, & Morse, 2001). Bireyler arasında sosyal ilişki odaklı şeklinde bir ayrıma tabi tutan Beck, sosyal odaklı bireylerin sosyotropik kişilik olarak tanımlamaktadır (Kabakçı, 2001).

4.3.4.1.2. Otonomi

Otonomi Yunanca autonomos veya auto (kendi kendine) ve nomos (kanun, hukuk) kelimelerinden türemiş olup kendi kendini yönetme anlamına gelmektedir. Kendi kendini yönetme otonominin temelini oluşturur. Otonomi prensipler ve kurallar üzerine inşa edilir. Felsefi açıdan otonomi tanımlamasına (Ballau, 1998)' un ifade ettiği üzere Kant's da “önemli olan kanun değil, kendi kendini yönetecek kanunları yapmaktır, istemektir” diyerek açıklık getirmektedir. (Schutzenhofer & Musse, 1994) otonomi, belli bir işi yapanların kendini yönetme özgürlüğü şeklinde tanımlar. (Ballau, 1998) ‘un ifade ettiği üzere Laddy ve Papper’da otonom bireyi, baskı altında

kalmadan mantıklı karar verebilen ve bu kararları hayata geçiren birey olarak tanımlamaktadır.

Erikson psikososyal gelişim kuramında 1-3 yaş grubunu özerklik dönemi olarak belirtmiştir. Erken çocukluk döneminde, gelişimin yapılanması sürecinde çocuk utanma ve şüphe duygusunun üstesinden gelmeye çalışırken otonomi hissi şekillenmeye başlamaktadır. Bebekler kendisiyle iletişim halinde olan anne-babanın, çevrenin veya diğer bireylerin güvenini kazandığını hissettiklerinde, kendi hareketlerini fark etmeye başlarlar ve kendi hareketlerinin başkalarını etkilediğini keşfederler. Kendi isteklerinin farkında olmaları ve diğerleriyle ilişkili olan kontrol mekanizmasını anlayan bebekler, otonomi kazanma ve başkalarına bağımlı olma ikilemi ile karşı karşıya kalırlar. Ayağa kalkmak ve yürüyebilmek çocuğun anne kucağından çevreye doğru uzanması, yatay ve bağımlı var oluştan dikey ve hareketli, özerk varoluşa geçişin ilk adımlarıdır. Hareket dizgesinin yanı sıra, çocukta işeme ve dışkılama işlevlerini gören sfinkterler de olgunlaşmaktadır. Sfinkterlerin olgunlaşması, işeme ve dışkılamanın isteğe göre yapılabilmesi demektir. Yani çocuk isterse tutabilir, isterse bırakabilir. Böylece birbirlerine karşıt iki istek, iki eğilim ortaya çıkmaktadır (Kangallı, 2005)

Artık çocuk, birbirine karşıt iki istek arasında seçim yapabilme durumuna gelmiştir. Bu durum çocuk için yepyeni bir yetinin gelişimi demektir. Özerklik duygusu birbirine karşıt istek ve eğilimler arasında seçim yapabilme gücüdür. Rahat, alışkanlıklardan yoksun bir ortamda otonomi kazanımı çok azdır. Bu yoksun ortam sonucunda bağımlılık ve gerileme başlar, süreklileşen bağımlılık kendi hareketlerini kontrol etme konusunda şüphe uyandırır (Kangallı, 2005).

Otonomi; bireyin bağımsızlığını, bireysel haklarını koruyabilme ve artırabilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Bu kişilik özelliği yüksek olan bireyler, kendi aktivitelerini yönlendirmekten, hedeflerine ulaşmaktan, çevrelerinde olup bitenleri kontrol etmekten ve başarılı olmaktan mutluluk duyarlar (Kaya, 2006).

İnsanın özgür düşünüp karar verme kararını eyleme geçirme, özgür, bağımsız davranma gücü ve yetkisi olarak tanımlamakta, bir meslek üyesinin birey ve meslek mensubu olarak karar verme, kararlarını uygulamaya geçirmede özgürlüğe sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır (Babadağ, 2000).

Otonomik kişilik özelliklerine sahip olan bireyler bireysel başarıya, bireysel üstünlüğe ve çevre üzerinde ki etkinliğe bağlıdır. Otonomik kişiliği ağır basan bireyler nispeten soğuk ve çekingen tavırlıdırlar. Başkalarına karşı daha az sevecen ve samimidirler. Çatışmalara daha fazla eğilimlidirler. Bu tür bireyler, başarıya odaklanmış ve kendi kontrollerine sahip bireyler olarak başkalarına karşı savunmacı bir davranış sergilerler (Kabakçı, 2001).

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Haliç Üniversitesinde okuyan öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi.

5.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Haliç Üniversitesinde 2011-2013 eğitim öğretim yılında yapıldı. Veriler Kasım 2011 - Ocak 2012 tarihleri arasında toplandı.

5.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Mimarlık Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi olmak üzere toplam 1566 öğrenci oluşturdu. Fakülte ve Yüksekokullardan rasgele yöntem ile birinci ve dördüncü sınıflardan 100 öğrenci ile pilot çalışma yapıldı. İstatistiksel güç Beta %80, Alfa %95 güvenirlik düzeyinde olacak şekilde örneklem sayısı hesaplandı. Hesaplanan sonuç doğrultusunda araştırmanın örneklemi Haliç Üniversitesinde okuyan 88'i Moleküler Biyoloji ve Genetik, 47'si Psikoloji, 72'si Mühendislik, 90'ı İşletme, 71'i Mimarlık, 142'si ise Hemşirelik bölümü öğrencileri olmak üzere 431 kız 169 erkek toplam 600 öğrenci oluşturdu.

5.4. Araştırmaya Alınma Kriterleri

- Haliç Üniversitesinde birinci ve dördüncü sınıf öğrencisi olmak
- Araştırmaya gönüllü olarak katılmak

5.5. Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmada öğrencilerin empati kurma eğilimleri bağımlı; bu duruma etki ettiği düşünülen sosyotropi otonomi kişilik özelliği, öğrencilerin bölümü, sınıfı, yaşı, yaşamının en büyük bölümünün geçtiği yeri, aile tipi, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, gelir durumu, ikamet ettiği yer ve hobileri gibi faktörler ise bağımsız değişkenleri olarak tanımlandı.

5.6. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Bireysel Bilgi Formu (EK I), Cambridge Davranış Ölçeği (Empati Ölçeği) (EK II), Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSYOTO) (EK III) kullanıldı.

5.6.1. Bilgi Formu

Bilgi formunda tanımlayıcı özellikleri içeren 10 soru soruldu Bilgi formunda, öğrencilerin bölümünü, sınıfını, yaşını, yaşamının en büyük bölümünün geçtiği yeri, aile tipini, kardeş sayısını, kaçınıcı çocuk olduğunu, gelir durumunu, ikamet ettiği yeri, boş zamanlarında yaptığı uğraşlarını içeren sorular yer almaktadır. (EK I)

5.6.2. Cambridge Davranış Ölçeği (Empati ölçeği)

Empati ölçeği Baron-Cohen ve arkadaşları tarafından Empatizasyon-Sistemizasyon teorisi kapsamında geliştirilmiş (Baron & Wheelwright, 2004), ülkemizde ise (Bora & Baysan, 2009) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. (Baron & Wheelwright, 2004)' in orijinal çalışmasında iç tutarlılık katsayıları bildirilmemiştir. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlılığı 0,84 bulunmuştur. Çalışmamızın güvenilirlik alfa katsayısı 0,76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bilişsel ve duygusal empatiyi ayrı ayrı değerlendirmek için kullanılması mümkündür. Ölçek, empatiyi ölçmeye yönelik 40 (1, 4, 6, 8, 10-12, 14, 15, 18, 19, 21, 22, 25-29, 32, 34-39, 41-44, 46, 48-50, 52, 54, 55, 57-60) ve bireyin testin amacına odaklanmasına engel olmaya yönelik 20 çeldirici maddeden oluşmaktadır. Birey soruları, iki ucunda “kesinlikle katılıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtları olan 4 seçenek arasından işaretlemektedir.

Puanlandırmada sadece empatiyi ölçen 40 soru dikkate alınmaktadır. En az empatik 2 yanıt 0 puan, en empatik yanıt 2, ikinci empatik yanıt 1 puan verilir.

En az empatik iki yanıtın “0”, en empatik yanıtın “2” ve ikinci sıradaki empatik yanıtın “1” puan olduğu sorular; 1, 6, 18, 19, 22, 25, 26, 28, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 52, 54, 55, 57, 58, 59, 60

Bu grupta en az empatik iki yanıt; kesinlikle katılmıyorum ve bazen katılıyorum (0 puan)

İkinci sıradaki empatik yanıt; sıklıkla katılıyorum (1 puan)

En empatik yanıt; kesinlikle katılıyorum (2 puan)

Tam tersi şekilde en yüksek empatinin kesinlikle katılmıyorum ifadesinde görüldüğü sorular,

4, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 21, 27, 29, 32, 34, 39, 46, 48, 49, 50

Bu grupta en az empatik iki yanıt; kesinlikle katılıyorum ve sıklıkla katılıyorum (0 puan)

İkinci sıradaki empatik yanıt; bazen katılıyorum (1 puan)

En empatik yanıt; kesinlikle katılmıyorum (2 puan)

Ölçekten alınabilen toplam puan 0 ile 80 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanlar arttıkça empati özelliği artış göstermektedir. Maddelerin bir kısmında “kesinlikle katılıyorum” bazılarındaysa “kesinlikle katılmıyorum” empatik bir yanıtı işaret etmektedir. (EK II)

5.6.3. Sosyotropi Otonomi Ölçeği (SOSYOTO)

(Beck, Rush, Shaw, & Emery, 1979) tarafından geliştirilmiş, ülkemizde ise Savaşır & Şahin, 1997 tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Orijinal ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı sosyotropi için 0,65 ile 0,88 arasında, otonomi için 0,66 ile 0,75 arasında değişmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirlik alfa katsayısı sosyotropi ve otonomi için sırasıyla 0,70 ve 0,81 olarak hesaplanmıştır. Çalışmamızda ise güvenilirlik alfa katsayısı sosyotropi ve otonomi için sırasıyla 0,84 ve 0,78 olarak hesaplanmıştır. Ölçek kendi kendine değerlendirme ölçeğidir. Ölçeğin zaman sınırlaması yoktur, ancak uygulaması maksimum 15 dakika sürmektedir. Ölçek 30 madde sosyotropi ve 30 madde otonomi alt ölçeklerini oluşturan soruları içeren 60 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. (EK III)

Maddeler için verilen yanıtlar;

Hiç tanımlamıyor 0 puan

Biraz tanımlıyor 1 puan

Oldukça iyi tanımlıyor 2 puan

İyi tanımlıyor 3 puan

Çok iyi tanımlıyor 4 puan almaktadır.

Ölçek iki alt boyuttan oluştuğu için, ölçeğin iki toplam puanı vardır. Sosyotropi puanı için 1, 4, 5, 7, 8, 11, 15, 17, 18, 19, 24, 26, 27, 29, 31, 33, 34, 35, 38, 40, 44, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 56, 58 ve 59. maddeler toplanır. Otonomi ölçeği için 2, 3, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 20, 21, 22, 23, 25, 28, 30, 32, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 45, 48, 51, 54, 55, 57 ve 60. maddeler toplanır. Bir alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120 puandır. Ölçeğin değerlendirilmesinde yükselen puanlar sosyotropi alt boyutunda, yüksek sosyotropik kişilik özelliklerine işaret eder. Otonomi alt boyutunda ise puanların yükselmesi, yüksek düzeydeki otonom özelliklerini göstermektedir.

5.6.4. Ölçeklerin Güvenirlilik Analizi

Tablo 1: Ölçeklerin Güvenirlilik Analizi

SOSYOTROPİ		OTONOMİ		EMPATİ	
Cronbach's Alpha	N of Items	Cronbach's Alpha	N of Items	Cronbach's Alpha	N of Items
0,84	30	0,78	30	0,83	40

Ölçeklerin güvenilirliğini araştırmak amacıyla, üç alt boyut için Cronbach Alpha katsayıları hesaplanmış ve tabloda görüldüğü gibi sosyotropi ölçeğinde %84, otonomi ölçeğinde %78 ve empati ölçeğinde %83 değerleri elde edilmiştir. Söz konusu katsayılar üç ölçek için de güvenilirliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

5.7. Verilerin Toplanma Yöntemi

Veriler Eylül 2011 – Ocak 2013 tarihleri arasında araştırmacı tarafından bizzat toplandı.

Veriler toplanmadan önce araştırmacı tarafından öğrencilere araştırmanın amacı açıklandı.

Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle anket formunun katılımcılar tarafından doldurulmasıyla toplandı. Araştırmacı bütün katılımcılara aynı açıklamayı yaparak anket formlarını dağıttı.

5.8. Etik İlkeler

Araştırma yapılmadan önce ilgili kurumdan resmi yazılı onay ve araştırmaya katılan öğrencilerden ise sözel onay alındı. (EK IV)

5.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Haliç Üniversitesinde Moleküler Biyoloji ve Genetik, Psikoloji, Mühendislik, İşletme, Mimarlık, Grafik Tasarımı ve Hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler ile sınırlı olup öğrencilerin soruları içtenlikle doldurduğu kabul edildi.

5.10. Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen verilerin analizi, istatistik uygulamalar konusunda uzman kişi tarafından SPSS (Statistical Package for Social Science for Windows 16.0) ile yapıldı. Elde edilen verilerin analizinde;

- Tanımlayıcı istatistikler: Frekans dağılımları, ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (SD),
- Demografik özelliklerin kişilik özellikleriyle ilişkisini belirlemede One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi (Normale Uygunluk Testi), Tek Yönlü Varyans

Analizi (Oneway- ANOVA), Independence Samples t Testi ve Least Significant Difference Testi

- Sosyotropik ve Otonomik kişilik özellikleri ile empatik kişilik özelliği arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Correlation Analizi yapıldı.
- Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi.

6. BULGULAR

İstanbul ilinde bir Vakıf Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin, sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Çalışmadan elde edilen bulgular;

6.1. Öğrencilerin sosyo - demografik özelliklerine ilişkin bulgular

6.2. Öğrencilerin empati ve sosyotropik otonomik kişilik özelliklerine ait bulgular olmak üzere iki başlık altında incelendi.

6.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Dair Bulgular

Tablo 2: Normale Uygunluk Testi

N=600			
Özellik	Sosyotropi	Otonomi	Empati
Kolmogorov-Smirnov Z	1,10	1,01	1,07
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,17	0,25	0,19

* One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi

Sosyotropi ölçeğinde elde edilen toplam puanların dağılımı $Z=1,10$; $p=0,17>0,05$ olduğundan normaldir.

Otonomi ölçeğinde elde edilen toplam puanların dağılımı $Z=1,01$; $p=0,25>0,05$ olduğundan normaldir.

Sosyotropi ölçeğinde elde edilen toplam puanların dağılımı $Z=1,075$; $p=0,197>0,05$ olduğundan normaldir.

Tablo 3: Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri

N=600

	Özellik	n	%
BÖLÜM	Moleküler Biyoloji Ve Genetik	88	14,7
	Grafik tasarım	47	7,8
	Psikoloji	90	15
	Mühendislik	72	12
	İşletme	90	15
	Mimarlık	71	11,8
	Hemşirelik	142	23,7
SINIF	1	293	48,8
	4	307	51,2
YAŞ	20	192	32
	21	140	23,3
	22	123	20,5
	23	83	13,8
	24	62	10,3
CİNSİYET	Kız	431	71,8
	Erkek	169	28,2
EN UZUN YAŞANILAN YERLEŞİM BİRİMİ	Köy/kasaba	44	7,3
	Büyükşehir	294	49
	Şehir	255	42,5
	Yurtdışı	7	1,1

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 600 öğrencinin bölüm olarak dağılımı şu şekilde ortaya konulmuştur: öğrencilerin % 14,7' sini (n=88) Moleküler biyoloji ve genetik bölümü , % 7,8 sini (n=47) Grafik tasarım bölümü , %15 ini (n=90) Psikoloji bölümü, %12 sini (n=72) Mühendislik bölümü, %15 ini (n=90) İşletme bölümü, %11,8 ini (n=71) Mimarlık bölümü ve % 23,7 sini (n=14) Hemşirelik bölümünün oluşturduğu saptandı.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmada yer alan öğrencilerden % 51,2 sini (n=307) üniversite 4. Sınıf öğrencilerinin, %32'sini (n=192) 20 yaş grubu ve % 71,8' ini (n=431) kız öğrencilerin oluşturduğu, % 49 'unun (n=294) Büyükşehirde yaşadığı saptandı.

Tablo 4 :Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri (Tablo 3’e Devam)

N=600

Özellik		n	%
AİLE YAPISI	Çekirdek aile	487	81,2
	Geniş aile	86	14,3
	Parçalanmış aile	19	3,1
KARDEŞ SAYISI	1	59	9,8
	2	284	47,3
	3	170	28,3
	4 ve üzeri	87	14,5
KAÇINCI ÇOCUK	1	279	46,5
	2	204	34
	3	71	11,8
	4 ve üzeri	46	7,7
GELİR DÜZEYİ	Düşük	24	4
	Orta	449	74,8
	Yüksek	127	21,2
İKAMET	Ailemle	371	61,8
	Akraba yanında	26	4,3
	Yurtta	85	14,2
	Arkadaşlarımla	71	11,8
	Yalnız	47	7,8

Tablo 4. incelendiğinde öğrencilerin % 81,2' sinin (n=487) çekirdek ailede yaşadığı, % 47,3'ünün (n=284) 2 kardeşe sahip olduğu, % 46,5'inin (n=279) ailenin ilk çocuğu, % 74,8'inin (n=449) gelir düzeyinin orta olduğu ve % 61,8' inin (n=371) ailesi ile kaldığı saptandı.

Tablo 5:Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri (Tablo 3’e Devam)

N=600

Özellik		n	%
SPOR YAPIYORUM	Evet	205	34,2
	Hayır	395	65,8
ŞARKI SÖYLERİM	Evet	138	23
	Hayır	462	77
TİYATRO SİNEMAYA GİDERİM	Evet	348	58
	Hayır	252	42
TV İZLERİM	Evet	379	63,2
	Hayır	221	36,8
BİLGİSAYARLA UĞRAŞIRIM	Evet	443	73,8
	Hayır	157	26,2
ARKADAŞLARIMLA SOHBET EDERİM	Evet	394	65,7
	Hayır	206	34,3
KİTAP OKURUM	Evet	336	56
	Hayır	264	44
RESİM YAPARIM	Evet	68	11,3
	Hayır	532	88,7
GEZERİM	Evet	420	70
	Hayır	180	30

Tablo 5. de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında yaptığı sosyal faaliyetler incelendiğinde %65,8' inin (n=395) spor yapmadığı, %77' sinin (n=462) şarkı söylemediği, %58' inin (n=348) tiyatro ve sinemaya gittiği, %63,2' sinin (n=379) TV izlediği, %73,8' inin (n=443) bilgisayarla uğraştığı, %65,7' sinin (n=394) arkadaşlarıyla sohbet ettiği, %56' sının (n=336) kitap okuduğu, %88,7' sinin (n=532) resim yapmadığı ve %70' inin (n=420) gezdiği saptandı.

6.2. Öğrencilerin Empati ve Sosyotropik Otonomik Kişilik Özelliklerine

Ait Bulgular

Tablo 6 :Ölçekten Alınan Puanlar

N=600

Ölçekler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Sosyotropi	22	100	66,56	15,89
Otonomi	34	114	77,37	13,32
Empati	00	80	49,99	10,14

Tablo 6. da ölçeklerden alınan puanlara göre öğrencilerin sosyotropi, otonomi, empati puanlarına bakıldığında öğrenci grubunun empati ölçeği puan ortalamasının $49,99 \pm 10,14$, sosyotropi puan ortalamasının $66,56 \pm 15,89$, otonomi puan ortalamasının $77,37 \pm 13,32$ olduğu görüldü.

Tablo 7 :Bölüm ile Empati-Sosyotropi - Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Bölüm	n	Ortalama	S.S	F	p
Empati	Moleküler biyoloji ve genetik	88	49,32	9,69	1,09	0,36
	Grafik tasarım	47	47,61	8,38		
	Psikoloji	90	48,83	8,76		
	Mühendislik	72	51,09	11,32		
	İşletme	90	50,34	8,82		
	Mimarlık	71	51,25	8,95		
	Hemşirelik	142	50,52	12,23		
Sosyotropi	Moleküler biyoloji ve genetik	88	64,04	17,56	0,98	0,43
	Grafik tasarım	47	64,14	11,53		
	Psikoloji	90	65,92	16,58		
	Mühendislik	72	67,68	17,94		
	İşletme	90	66,33	14,46		
	Mimarlık	71	68,47	14,60		
	Hemşirelik	142	67,94	15,94		
Otonomi	Moleküler biyoloji ve genetik	88	78,76	11,27	2,98	0,00
	Grafik tasarım	47	78,59	10,36		
	Psikoloji	90	81,72	12,83		
	Mühendislik	72	76,68	13,61		
	İşletme	90	74,25	12,63		
	Mimarlık	71	76,21	11,68		
	Hemşirelik	142	76,27	15,90		

*Oneway-ANOVA *LSD Analizi

Tablo 7 ortalamalar açısından incelendiğinde; öğrencilerin okudukları bölüm ile sosyotropi ve empati puanları arasında anlamlı bir fark saptanmadı ($p > 0,05$). Bölüm ile otonomi puanları arasında anlamlı bir fark saptandı ($p < 0,05$). Psikoloji bölümünün otonomi puan ortalamasının (ort=81,72) işletme bölümünün otonomi puan ortalamasından (ort=74,25) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Yapılan ileri analizde, moleküler biyoloji ve genetik bölümünün otonomi puan ortalamalarının işletme bölümünün otonomi puan ortalamalarına göre; psikoloji bölümünün otonomi puan ortalamalarının işletme, mimarlık, moleküler biyoloji ve genetik, grafik tasarımı, mühendislik ve hemşirelik bölümlerinin otonomi puan ortalamalarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi ($p < 0,05$).

Tablo 8 :Birinci ve Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Sınıf	n	Ortalama	S.S	Standart Hata	t	p
Empati	1	293	48,62	8,91	0,52	-3,24	0,00
	4	307	51,29	11,05	0,63		
Sosyotropi	1	293	67,25	16,49	0,96	1,04	0,29
	4	307	65,90	15,28	0,87		
Otonomi	1	293	78,20	12,22	0,71	1,49	0,13
	4	307	76,58	14,27	0,81		

*** Independence Samples t - Testi**

Tablo 8 incelendiğinde 1. sınıf öğrencilerinin ve 4. sınıf öğrencilerinin empati puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulundu ($p < 0,05$). 1. sınıf öğrencilerinin ve 4. sınıf öğrencilerinin sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmadı ($p > 0,05$). 4. sınıfta okuyan öğrencilerin empati puan ortalamasının (ort=51,29) 1. sınıfta okuyan öğrencilerin empati puan ortalamasından (ort=48,62) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 9 :Öğrencilerin Yaşı ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Yaş	n	Ortalama	S.S	F	p
Empati	20	192	48,04	8,93	5,08	0,00
	21	140	49,12	9,49		
	22	123	52,43	8,97		
	23	83	50,31	11,96		
	24	62	52,72	12,98		
Sosyotropi	20	192	69,48	16,00	3,16	0,01
	21	140	66,47	13,78		
	22	123	63,47	15,73		
	23	83	66,24	16,80		
	24	62	64,24	17,82		
Otonomi	20	192	77,78	12,69	3,18	0,01
	21	140	79,57	13,88		
	22	123	76,43	13,69		
	23	83	73,34	12,68		
	24	62	78,38	13,13		

*Oneway-ANOVA

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin yaşları ile empati, sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). 24 yaşındaki öğrencilerin empati puan ortalamasının (ort=52,72) 20 yaşındaki öğrencilerin empati puan ortalamasından (ort=48,04); 20 yaşındaki öğrencilerin sosyotropik puan ortalamasının (ort=69,48) 22 yaşındaki öğrencilerin sosyotropik puan ortalamasından (ort=63,47); 21 yaşındaki öğrencilerin otonomi puan ortalamasının (ort=79,57) 23 yaşındaki öğrencilerin otonomi puan ortalamasından (ort=73,34) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 10 :Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Cinsiyet	n	Ortalama	S.S	Standart Hata	t	p
Empati	Kız	431	49,60	9,957	0,47	-1,48	0,13
	Erkek	169	50,97	10,58	0,81		
Sosyotropi	Kız	431	65,53	15,96	0,76	-2,53	0,01
	Erkek	169	69,17	15,42	1,18		
Otonomi	Kız	431	77,6	13,63	0,65	0,67	0,50
	Erkek	169	76,79	12,53	0,96		

***Independence Samples t - Testi**

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyeti ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin cinsiyeti ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Erkek öğrencilerin sosyotropi puan ortalamasının (ort=69,17) kız öğrencilerin sosyotropi puan ortalamasından (ort=65,53) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 11:Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yer ile Empati - Sosyotropi-Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Yaşanılan Yer	n	Ortalama	S.S	F	p
Empati	Köy/Kasaba	44	52,97	8,45	3,27	0,01
	Büyükşehir	294	48,89	9,72		
	Şehir	255	50,70	10,69		
	Yurtdışı	7	39,00	16,97		
Sosyotropi	Köy/Kasaba	44	75,06	12,99	7,87	0,00
	Büyükşehir	294	64,97	16,52		
	Şehir	255	67,52	14,76		
	Yurtdışı	7	42,50	16,26		
Otonomi	Köy/Kasaba	44	78,56	12,59	1,52	0,19
	Büyükşehir	294	78,02	12,93		
	Şehir	255	76,25	13,88		
	Yurtdışı	7	73,50	3,53		

*Oneway-ANOVA

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Köy/kasabada yaşayanların empati puan ortalamasının (ort=52,97) yurt dışında yaşayanların empati puan ortalamasından (ort=39,00); köy/kasabada yaşayanların sosyotropi puan ortalamasının (ort=75,06) yurt dışında yaşayanların sosyotropi puan ortalamasından (ort=42,50) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 12: Aile Yapısı ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Aile Yapısı	n	Ortalama	S.S.	F	p
Empati	çekirdek aile	487	49,75	9,86	5,24	0,01
	geniş aile	86	53,54	10,79		
	parçalanmış aile	19	44,70	9,63		
Sosyotropi	çekirdek aile	487	66,09	16,39	3,32	0,02
	geniş aile	86	71,02	12,07		
	parçalanmış aile	19	60,17	17,93		
Otonomi	çekirdek aile	487	77,11	13,46	0,14	0,93
	geniş aile	86	76,56	11,64		
	parçalanmış aile	19	78,82	13,11		

*Oneway-ANOVA

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin aile yapısı ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin aile yapısı ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Geniş aile yapısında yaşayanların empati puan ortalamasının (ort= 53,54) parçalanmış aile yapısında yaşayanların empati puan ortalamasından (ort= 44,70); geniş aile yapısında yaşayanların sosyotropi puan ortalamasının (ort=71,02) parçalanmış aile yapısında yaşayanların sosyotropi puan ortalamasından (ort=60,17) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 13 :Kardeş Sayısı ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Kardeş Sayısı	n	Ortalama	S.S.	F	p
Empati	1,00	59	49,74	10,69	0,19	0,89
	2,00	284	49,73	9,67		
	3,00	170	50,45	10,03		
	4 ve üzeri	87	50,10	11,53		
Sosyotropi	1,00	59	69,83	16,68	2,69	0,04
	2,00	284	66,84	15,48		
	3,00	170	64,03	17,03		
	4 ve üzeri	87	68,36	13,74		
Otonomi	1,00	59	79,71	14,29	3,39	0,01
	2,00	284	76,27	13,28		
	3,00	170	79,47	12,67		
	4 ve üzeri	87	75,31	13,50		

*Oneway-ANOVA

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin kardeş sayısı ile empati puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin kardeş sayısı ile sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). 1 kardeş sayısına sahip olanların sosyotropi puan ortalamasının (ort=69,83) 3 kardeş sayısına sahip olanların sosyotropi puan ortalamasından (ort=64,03); 1 kardeş sayısına sahip olanların otonomi puan ortalamasının (ort=79,71) 4 ve üzeri kardeş sayısına sahip olanların otonomi puan ortalamasından (ort= 75,31) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 14 :Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Ailede Kaçınıcı Çocuk	n	Ortalama	S.S.	F	p
Empati	1,00	279	49,76	10,46	0,28	0,83
	2,00	204	49,93	9,71		
	3,00	71	51,00	9,49		
	4 ve üzeri	46	50,06	11,23		
Sosyotropi	1,00	279	63,54	16,95	6,67	0,00
	2,00	204	68,89	14,58		
	3,00	71	68,80	15,61		
	4 ve üzeri	46	71,02	11,70		
Otonomi	1,00	279	78,87	14,30	2,21	0,08
	2,00	204	76,16	12,34		
	3,00	71	76,11	12,70		
	4 ve üzeri	46	75,65	11,67		

*Oneway-ANOVA

Tablo 14 incelendiğinde öğrencinin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencinin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Ailenin 4 ve üzeri çocuğu olanların sosyotropi puan ortalamalarının (ort=71,02) ailenin ilk çocuğu olanların sosyotropi puan ortalamalarından (ort=63,54) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 15 :Gelir Düzeyi ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	S.S.	F	p
Empati	Düşük	24	51,33	6,20	3,36	0,03
	Orta	449	50,49	9,67		
	Yüksek	127	47,95	11,99		
Sosyotropi	Düşük	24	78,75	11,02	9,84	0,00
	Orta	449	65,31	16,11		
	Yüksek	127	68,66	14,70		
Otonomi	Düşük	24	82,66	10,79	2,29	0,10
	Orta	449	77,39	13,06		
	Yüksek	127	76,32	14,48		

***Oneway-ANOVA**

Tablo 15 incelendiğinde gelir düzeyi ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Gelir düzeyi ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Gelir düzeyi düşük olanların empati puan ortalamalarının (ort=51,33) gelir düzeyi yüksek olanların empati puan ortalamalarından (ort=47,95); gelir düzeyi düşük olanların sosyotropi puan ortalamalarının (ort=78,75) gelir düzeyi orta olanların sosyotropi puan ortalamalarından (ort=65,31) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 16:İkamet ettikleri Yer İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	İkamet Edilen Yer	n	Ortalama	S.S.	F	p
Empati	ailemle	371	49,22	10,37	4,39	0,01
	akraba yanında	26	56,46	7,11		
	yurtta	85	50,22	9,72		
	arkadaşlarımla	71	48,81	8,43		
	yanlız	47	54,39	10,41		
Sosyotropi	ailemle	371	67,16	15,73	1,26	0,27
	akraba yanında	26	68,50	11,72		
	yurtta	85	64,12	18,72		
	arkadaşlarımla	71	68,05	13,68		
	yanlız	47	63,24	17,35		
Otonomi	ailemle	371	77,83	12,88	3,51	0,04
	akraba yanında	26	71,11	11,10		
	yurtta	85	80,71	15,61		
	arkadaşlarımla	71	76,18	12,38		
	yanlız	47	73,26	13,45		

*Oneway-ANOVA

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin ikamet ettiği yer ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin ikamet ettiği yer ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Akraba yanında ikamet edenlerin empati puan ortalamalarının (ort=56,46) arkadaşlarının yanında ikamet edenlerin empati puan ortalamalarından (ort=48,81); yurttan ikamet edenlerin otonomi puan ortalamalarının (ort=80,71) akraba yanında ikamet edenlerin otonomi puan ortalamalarından (ort=71,11) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu

Tablo 17 :Spor Yapma ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Spor Yapma	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	205	49,56	10,54	0,73	-0,75	0,04
	Hayır	395	50,21	9,94	0,50		
Sosyotropi	Evet	205	65,66	14,18	0,99	-0,99	0,31
	Hayır	395	67,02	16,70	0,84		
Otonomi	Evet	205	74,44	13,16	0,91	-3,92	0,00
	Hayır	395	78,89	13,17	0,66		

***Independence Samples t - Testi**

Tablo 17 incelendiğinde öğrencilerin spor yapması ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin spor yapması ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Boş zamanlarında spor yapmayanların empati puan ortalamalarının (ort=50,21) boş zamanlarında spor yapanların empati puan ortalamalarından (ort=49,56); boş zamanlarında spor yapmayanların otonomi puan ortalamalarının (ort=78,89) boş zamanlarında spor yapanların otonomi puan ortalamalarından (ort=74,44) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 18 :Şarkı Söylemesi ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Şarkı Söyleme	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	138	48,10	11,13	0,94	-2,50	0,01
	Hayır	462	50,55	9,77	0,45		
Sosyotropi	Evet	138	66,31	15,56	1,32	-0,21	0,83
	Hayır	462	66,63	16,00	0,74		
Otonomi	Evet	138	75,61	15,08	1,28	-1,77	0,07
	Hayır	462	77,90	12,72	0,59		

***Independence Samples t - Testi**

Tablo 18 incelendiğinde öğrencilerin şarkı söylemesi ile empati puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin şarkı söylemesi ile sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Boş zamanlarında şarkı söylemeyenlerin empati puan ortalamalarının (ort=50,55) boş zamanlarında şarkı söylemeyenlerin empati puan ortalamalarından (ort=48,10) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 19 :Tiyatro- Sinemaya Gitmesi İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Tiyatro - Sinemaya Gitme	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	348	49,68	9,94	0,53	-0,86	0,38
	Hayır	252	50,41	10,42	0,65		
Sosyotropi	Evet	348	66,97	15,75	0,84	0,74	0,45
	Hayır	252	65,99	16,08	1,01		
Otonomi	Evet	348	77,59	12,69	0,68	0,46	0,64
	Hayır	252	77,07	14,18	0,89		

*** Independence Samples t - Testi**

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin tiyatro-sinemaya gitmesi ile empati, sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$).

Tablo 20 :TV İzlemesi ile Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	TV İzleme	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	379	50,44	10,53	0,54	1,44	0,15
	Hayır	221	49,21	9,41	0,63		
Sosyotropi	Evet	379	68,19	15,40	0,79	3,33	0,10
	Hayır	221	63,75	16,35	1,10		
Otonomi	Evet	379	75,69	13,40	0,68	-4,11	0,00
	Hayır	221	80,26	12,71	0,85		

* Independence Samples t - Testi

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin TV izlemesi ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin TV izlemesi ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Boş zamanlarında TV izlemeyenlerin otonomi puan ortalamalarının (ort=80,26) boş zamanlarında TV izleyenlerin otonomi puan ortalamalarından (ort=75,69) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 21: Bilgisayar Kullanımı İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Bilgisayar Kullanımı	n	Ortalama	S.S	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	443	49,95	10,40	0,49	-0,15	0,87
	Hayır	157	50,10	9,41	0,75		
Sosyotropi	Evet	443	66,00	16,65	0,79	-1,43	0,15
	Hayır	157	68,12	13,43	1,07		
Otonomi	Evet	443	76,45	13,32	0,63	-2,85	0,00
	Hayır	157	79,97	13,02	1,03		

* Independence Samples t - Testi

Tablo 21 incelendiğinde öğrencilerin bilgisayar kullanımı ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin bilgisayar kullanımı ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Boş zamanlarında bilgisayar kullanmayanların otonomi puan ortalamalarının (ort=79,97) boş zamanlarından bilgisayar kullananların otonomi puan ortalamalarından (ort=76,45) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 22:Arkadaş Sohbeti İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Arkadaş Sohbeti	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	394	48,95	10,85	0,54	-3,51	0,00
	Hayır	206	51,98	8,30	0,57		
Sosyotropi	Evet	394	67,96	14,98	0,75	3,01	0,00
	Hayır	206	63,87	17,22	1,19		
Otonomi	Evet	394	76,92	13,55	0,68	-1,15	0,25
	Hayır	206	78,24	12,87	0,89		

* İndependence Samples t - Testi

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerin arkadaş sohbeti ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin arkadaş sohbeti ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Boş zamanlarında arkadaşlarıyla sohbet etmeyenlerin empati puan ortalamalarının (ort=51,98) boş zamanlarında arkadaşlarıyla sohbet edenlerin empati puan ortalamalarından (ort=48,95); boş zamanlarında arkadaşlarıyla sohbet edenlerin sosyotropi puan ortalamalarının (ort=67,96) boş zamanlarında arkadaşlarıyla sohbet etmeyenlerin sosyotropi puan ortalamalarından (ort=63,87) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 23:Kitap Okuması İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Kitap Okuma	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	336	50,06	10,01	0,54	0,18	0,85
	Hayır	264	49,90	10,32	0,63		
Sosyotropi	Evet	336	64,20	15,60	0,85	-4,15	0,00
	Hayır	264	69,56	15,77	0,97		
Otonomi	Evet	336	77,80	13,09	0,71	0,89	0,37
	Hayır	264	76,82	13,62	0,83		

* Independence Samples t - Testi

Tablo 23 incelendiğinde öğrencilerin kitap okuması ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin kitap okuması ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Boş zamanlarında kitap okumayanların sosyotropi puan ortalamalarının (ort=69,56) boş zamanlarında kitap okuyanların sosyotropi puan ortalamalarından (ort=64,20) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 24 :Resim Yapması İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Ölçekler	Resim Yapma	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	68	48,35	10,11	1,22	-1,41	0,15
	Hayır	532	50,20	10,14	0,43		
Sosyotropi	Evet	68	63,85	14,98	1,81	-1,49	0,13
	Hayır	532	66,90	15,98	0,69		
Otonomi	Evet	68	79,10	14,68	1,78	1,13	0,25
	Hayır	532	77,15	13,14	0,56		

* İndependence Samples t - Testi

Tablo 24 incelendiğinde öğrencilerin resim yapması ile empati, sosyotropi ve empati puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı. ($p > 0,05$).

Tablo 25 :Gezme İle Empati - Sosyotropi- Otonomi Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

N=600

Öçekler	Gezme	n	Ortalama	S.S.	Standart Hata	t	p
Empati	Evet	420	49,15	10,30	0,50	-3,11	0,00
	Hayır	180	51,95	9,51	0,70		
Sosyotropi	Evet	420	66,55	14,89	0,72	-0,02	0,97
	Hayır	180	66,58	18,05	1,34		
Otonomi	Evet	420	76,53	13,21	0,64	-2,38	0,01
	Hayır	180	79,35	13,41	0,99		

* İndependence Samples t - Testi

Tablo 25 ‘ e göre öğrencilerin gezmesi ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin gezmesi ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Boş zamanlarında gezmeyenlerin empati puan ortalamalarının (ort=51,95) boş zamanlarında gezenlerin empati puan ortalamalarından (ort=49,15); boş zamanlarında gezmeyenlerin otonomi puan ortalamalarının (ort=79,35) boş zamanlarında gezenlerin otonomi puan ortalamalarından (ort=76,53) anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu.

Tablo 26 :Empati ile Sosyotropik Otonomik Kişilik Özelliği Arasındaki İlişki (Korelasyon Analizi)

N=600

Correlations			
Ölçekler		Sosyotropi	Otonomi
Empati	r	0,00	-0,27**
	p	0,89	0,00

***Pearson Correlation**

Yukarıdaki tablo 25'e göre empati ile sosyotropi arasındaki korelasyon katsayısı **0.00** ($p=0,89>0,05$) olduğundan ilişki anlamsızdır. Empati ile otonomi arasındaki korelasyon katsayısı -0,27 ($p=0,00<0,05$) olduğundan ilişki anlamlı, zayıf ve ters yönlüdür.

Tablo 27 :Sosyotropik ve Otonomik Kişilik Özelliği Arasındaki İlişki

N=600

Ölçekler		Otonomi
Sosyotropi	r	0,21**
	p	0,00

***Pearson Correlation**

Yukarıdaki tablo 25'e göre otonomi ile sosyotropi arasındaki korelasyon katsayısı **0,21** ($p=0,00<0,05$) olduğundan ilişki anlamlı, zayıf ve aynı yönlüdür.

7.TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinde empati ve sosyotropik otonomik kişilik özellikleri arasındaki ilişki üzerine elde edilen bulgular literatür ışığında 2 başlık halinde tartışılmıştır.

7.1. Üniversite öğrencilerinin Sosyo-Demografik özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu bölümde öğrencilerin yaşı, eğitim durumu, gelir düzeyi, aile tipi, en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi gibi kişisel özellikleri ile, sosyal hayata dair spor, şarkı, TV, Bilgisayar, sohbet, resim, gezi gibi faaliyetleri tartışılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrenci yaş grubu 20 ile 24 yaş arasındadır. Çalışma grubu cinsiyet olarak incelendiğinde kız öğrencilerin (% 71.8) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kayıtlı oldukları bölüme bakıldığında ise ağırlıklı olarak (%23,7) hemşirelik bölümü olduğu saptanmıştır. Bölüm bazında sıralamaya bakıldığında Psikoloji(% 15) , işletme (%15) ve moleküler biyoloji ve genetik bölümü (%14.7) olarak hemşirelik bölümünü takip etmektedir (Tablo 3) .

Öğrencilerin çoğunlukla (%81,2) çekirdek aile yapısına sahip olduğu tespit edildi. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğu (%74,8) gelir düzeylerini orta diye nitelendirmiştir. Öğrencilerin gelir düzeyinin düşük olmaması daha çok çekirdek aile yapısına sahip olması, vakıf okulunda okuması ile aile de eşlerinin çalışıyor olabilmesinden kaynaklandığı düşünülebilir (Tablo 4). Araştırmada öğrencilerin ikamet ettiği yerlerin başında (% 61,8) ile ailesi kalanlar oluşturmaktadır.

Öğrencilerin boş zamanlarını nasıl geçirdikleri göz önüne alındığında boş zamanlarında spor yapanların sayısı (% 34,2) iken yapmayanlar büyük bir çoğunluğu (% 65,8) ile oluşturmaktadır. Bir diğer sosyal etkinlik olarak şarkı söylemeyi (% 77) lik kısmın tercih etmediği belirlendi.

Araştırmaya konu olan grubun boş zamanlarında tiyatro ve sinema faaliyetlerine katılma oranı (% 58) iken bu orana yakın (% 42) ile tiyatro ve sinemaya gitmemektedir. Boş zamanlarında T.V. (% 63,2) ile bilgisayarla uğraşanların (% 73,8) yüzdeleri incelenen grup için eyleme dayalı sosyal faaliyetler yerine daha durağan bir yaşam tarzını benimsediklerini ortaya koymaktadır. Çalışmada grubun (% 65,7) lik kısmı boş zamanlarında arkadaşları ile sohbet etmeyi tercih ederken (% 56) lık bölüm ise boş zamanlarında kitap okumayı tercih ettiği ortaya konuldu. Çalışmada (% 11,3) lik kısmın boş zamanlarında resim yapmayı tercih ettiği ve boş zamanlarında gezmeyi tercih eden kısmın (% 70) gibi büyük oranda olduğu belirlendi (Tablo 5).

7.2. Üniversite Öğrencilerinde Empati Ve Sosyotropik Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Araştırmamızı oluşturan 2 hipotez sorusunun cevaplarını elde edebilmek için yapmış olduğumuz korelasyon analizinin sonuçları bu bölümde tartışıldı.

Empati puanları ile sosyotropi puanları arasındaki ilişki anlamsızdır (Tablo 26). Bu da sosyotropik kişilik özelliğine sahip olan bireylerin empatik eğilimlerinin olmadığını düşündürmektedir.

Empati puanları ile otonomi puanları arasındaki ilişki anlamlıdır (Tablo 26). Yani otonomik kişilik yapısı gösteren bir bireyin empatik özellikler göstermesinin beklenmemesini düşündürmektedir.

Otonomi puanları ile sosyotropi puanları arasındaki ilişki anlamsızdır (Tablo 27). Otonomi ve sosyotropi puanları arasındaki ilişki anlamsız olduğu için araştırma sorumuzdaki sosyotropik özellik gösteren bireyler ve otonomik özellik bireyler arasında empatik eğilimin hangisinde daha yüksek olduğu gibi bir kıyaslama yapılamaz.

Araştırmanın bu aşamasında öğrencilerin yaşı, eğitim durumu, gelir düzeyi, aile tipi, en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi gibi kişisel özellikleri ile, sosyal hayata dair spor, şarkı, TV, Bilgisayar, sohbet, resim, gezi gibi faaliyetlerin empati ve sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile arasındaki ilişki tartışıldı.

Öğrencilerin okudukları bölüm ile empati ve sosyotropi puanları arasında anlamlı bir fark saptanmadı ($p > 0,05$). Akkaya' nın yaptığı çalışmada, öğrenim gördükleri fakültelere göre öğrencilerin sosyotropi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Akkaya, 2009). Akkaya'nın yapmış olduğu çalışma araştırmamızı desteklemektedir. Bölüm ile otonomi puanları arasında anlamlı bir fark saptandı ($p < 0,05$). Bölümler itibariyle otonomik kişilik özelliklerinin farklılık gösterdiği ve yine en yüksek otonomik puanının psikoloji bölümünde (ort=81,72) ve en düşük otonomik puanın işletme bölümünde (ort=74,25) olduğu saptandı (Tablo 7). Psikoloji eğitimi almış bireylerin daha otonomik özelliğe sahip olmasının sebebi insan psikolojisi üzerine aldıkları eğitimle kendilerini ve çevresindeki insanları daha net ve daha açık anlamasından kaynaklandığı düşünülebilmektedir. Psikolojik eğitim alınmasıyla kişilik özelliğinde artış olması, öğrencilerin kendi aktivitelerine yön verebildiklerini ve değiştirebildiklerini, etraflarındaki gelişen olayları kontrol edebildiklerini düşündürmektedir.

Yapılan ileri analizde, moleküler biyoloji ve genetik bölümünün otonomi puan ortalamalarının işletme bölümünün otonomi puan ortalamalarına göre; psikoloji bölümünün otonomi puan ortalamalarının işletme, mimarlık, moleküler biyoloji ve genetik, grafik tasarımı, mühendislik ve hemşirelik bölümlerinin otonomi puan ortalamalarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi ($p < 0,05$). Akkaya' nın yaptığı çalışmada öğrenim gördükleri fakültelere göre öğrencilerin otonomi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($F.879$; $P>,05$) bir fark bulunmamıştır (Akkaya, 2009). Akkaya'nın yapmış olduğu araştırma, çalışmamızı desteklememektedir.

1. sınıf öğrencilerinin ve 4. sınıf öğrencilerinin empati puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulundu ($p < 0,05$). 1. sınıf öğrencilerinin ve 4. sınıf öğrencilerinin sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmadı ($p > 0,05$). 4. sınıfta okuyan öğrencilerin (ort=51,29) 1. sınıfta okuyan öğrencilere göre (ort=48,62) daha yüksek empatik özellik gösterdiği saptandı (Tablo 8). (Ersan, 2011)' in yapmış olduğu çalışmada çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin sınıf seviyesi ile empatik beceri puan ortalamaları arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir fark olmadığı görülmektedir ($t = 0,863$; $p = 0,62$). Çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin empatik

beceri puan ortalamaları, sınıf seviyesi değişkenine göre farklılaşmamaktadır (Ersan, 2011). Ersan'ın yapmış olduğu çalışma araştırmamızı desteklememektedir.

Literatüre bakıldığında da yaş ile otonomi düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığına dair sonuçlar yer almaktadır (Collins ve Henderson 1991; Seren 1998). Bu anlamda çalışmamızın sonuçları literatürle benzerlik göstermemektedir. Öğrencilerin yaşları ile empati, sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). 24 yaşındaki öğrencilerin empati puan ortalamalarının (ort=52,72) ve sosyotropi puan ortalamalarının (ort=69,48), 21 yaşındaki öğrencilerin ise otonomi puan ortalamalarının (ort=79,57) yüksek olduğu bulundu (Tablo 9). (Erkmen, 2007)'nin yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin empatik eğilim puanları ve tercih edilen liderlik davranışı alt boyutları yaş değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (Erkmen, 2007). (Kangallı, 2005)'in yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin yaş gruplarına göre genel otonomi puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($p > 0,05$) (Kangallı, 2005).

Araştırmada öğrencilerin cinsiyeti ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencilerin cinsiyeti ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Dolayısıyla kızlar ya da erkeklerin sadece sosyotropik kişilik özelliklerinin farklı olduğu ve erkek öğrencilerin sosyotropi puan ortalamalarının (ort=69,12), kız öğrencilerinin sosyotropi puan ortalamalarından (ort=65,53) yüksek olduğu bulundu (Tablo 10). (Otacıoğlu, 2007)'nin öğretmenler üzerinde Sosyotropi - Otonomi özelliklerine dair yaptığı araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan öğretmenlerin “cinsiyetlerine” göre genel Sosyotropi - Otonomi ölçek değerlerine bakıldığında; istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış ($p < 0,05$), erkek öğrencilerin genel ölçek değerlerinin, bayan öğrencilerininkine kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Otacıoğlu'nun yapmış olduğu çalışma araştırmamızla benzerlik göstermektedir.

Bu konu ile ilgili (McBride, v.d. 2004) kadınların erkeklere göre daha sosyotropik kişilik özelliklerine sahip olduklarını, erkeklerinde kadınlara kıyasla daha otonomik özelliklere sahip olduklarını belirtmişlerdir. (Serinkan & Barutçu, 2006) ise eldeki bulgunun aksine yaptıkları araştırmada, bayan ve erkek öğrencilerin sosyotropi-otonomi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığını saptamışlardır. Bunun yanında (Kabakçı, 2001) konu ile ilgili yaptığı deneysel çalışmada, cinsiyet faktörünün bu kişilik özelliklerine temel bir etkisi bulunmadığını savunurken, sosyotropik özelliklerin cinsiyet farklılığı gösterebileceği ve bayanların sosyotropik özellikler geliştirmeye daha eğilimli olabileceğini bildirmekle birlikte, yapılan araştırmalarda bu konunun göz ardı edildiğine dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalar sosyotropik kişilik özelliği yönünden araştırmamızı desteklememektedir.

Araştırmada öğrencilerin yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). En düşük empatik özellik gösterenlerin yurt dışında (ort=39,00), en yüksek empatik özellik gösterenlerin köy/kasabada (ort=52,97) yaşayanlarda; en yüksek sosyotropik özellik gösterenlerin köy/kasabada (ort=75,06), en düşük sosyotropik özellik gösterenlerin yurt dışında (ort=42,50) yaşayanlarda olduğu bulundu (Tablo 11). Öğrenciler uzun süre aynı yerde yaşadıkları zaman kalış süresine bağlı olarak empati düzeylerinin arttığı, sosyal ilişkilerinde gelişme olduğu düşünülebilir. (Yurttaş, 2001)' in yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşamlarının çoğunun geçtiği yere yöre empatik beceri puanlarının köyde yaşayanlarda 130.68 ± 21.54 , ilçede yaşayanlarda 138.20 ± 19.07 , ilde yaşayanlarda ise 135.35 ± 20.69 olduğu ve aradaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur. Yurttaş'ın yaptığı çalışma araştırmamızla benzerlik göstermemektedir.

Araştırmada öğrencilerin aile yapısı ile empati ve sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin aile yapısı ile otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). En az empatik özellik gösterenlerin parçalanmış aile (ort=44,70), en yüksek empatik özellik gösterenlerin geniş aile ortamında (ort=53,54) yaşadığı; en yüksek sosyotropik özellik gösterenlerin geniş aile (ort=71,02), en düşük sosyotropik özellik gösterenlerin parçalanmış aile

ortamında (ort=60,17) yaşadığı bulundu (Tablo 12). Geniş aile yapısında akrabalık ilişkilerinin ön planda olması devamlı içiçe yaşanması, bireylerin karşısındakileri daha iyi anlamaya çalışacağından ve dolayısıyla empati kurabilme yeteneklerinin daha yüksek olabileceğini düşündürmektedir. Aynı şekilde geniş aile yapısında kardeş sayısının fazla olması küçük olan bireylerin abi ve ablalarına karşı kendilerini kabul ettirme, sevdirmeye çabaları ve dışlanma korkusundan dolayı sürekli büyüklerin istekleri doğrultusunda davranmayı seçmeleri sosyotropik özelliklerini daha yüksek olabileceğini düşündürmektedir.

Öğrencinin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). Öğrencinin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). En yüksek sosyotropik özellik gösterenlerin ailenin 4 ve üzeri çocuğu (ort=71,02), en düşük sosyotropik özellik gösterenlerin ailenin ilk çocuğu (ort=63,54) olduğu bulundu (Tablo 14). Ailede kardeş olmak, sürekli kendinden büyüklere karşı kendini ispat ettirme çabasında beraberinde getirir. Bu durumda da küçük olan çocuklar kendileri için önemli olan bireyler tarafından onaylanmak, sevilmek, sayılmak ve kabul görmek ister ve böylelikle de kendinden büyükler tarafından sürekli kullanılırlar. Bu sebeplerden dolayı ailenin 4 ve üzeri çocuğu olanlar daha sosyotropiktir demek mümkündür.

İkamet ettiği yer ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin ikamet ettiği yer ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). En yüksek empatik özellik gösterenlerin akraba yanında (ort=56,46), en düşük empatik özellik gösterenlerin arkadaşlarının yanında (ort=48,81); en yüksek otonomik özellik gösterenlerin yurttan (ort=80,71), en düşük otonomik özellik gösterenlerin akraba yanında (ort=71,11) ikamet edenler olduğu bulundu (Tablo 16). (Sütçü, 2009)' nün yaptığı çalışmada hemşirelerin yaşadıkları yere göre empati beceri puan ortalamaları incelendiğinde, lojmanda yaşayanların toplam empatik beceri puan ortalamaları 145.55 ± 19.39 , ailesiyle beraber yaşayanların toplam empatik beceri puan ortalamaları 136.23 ± 16.54 , arkadaş ile yaşayanların toplam empatik beceri puan ortalamaları ise 140.64 ± 17.30 olduğu görüldü ve istatistiksel olarak bakıldığında yaşanan yere göre empatik beceri puanı arasında hiçbir anlamlı

fark saptanmadı. Sütçü'nün yapmış olduğu çalışma araştırmamızı desteklememektedir.

Öğrencilerin spor yapması ile empati ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptandı ($p < 0,05$). Öğrencilerin spor yapması ile sosyotropi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$). En yüksek empatik özellik gösterenlerin (ort=10,54) boş zamanlarında spor yapanlar, en yüksek otonomik özellik gösterenlerin (ort=13,17) boş zamanlarında spor yapmayanlar olduğu bulundu (Tablo 17). (Yılmaz & Akyel, 2008)' in yapmış olduğu çalışmada empatik eğilim puanlarının sporla uğraşma düzeyi değişkenine göre farklılığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde en yüksek ortalama değerin profesyonel spor yapan = 73.66 ± 7.16 ve en düşük ortalama değerin rekreatif amaçlı spor yapan öğrencilere = 69.00 ± 8.83 ait olduğu ve empatik eğilim puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin şarkı söylemesi ile sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$) (Tablo 18). Öğrencilerin tiyatro-sinemaya gitmesi ile empati, sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı ($p > 0,05$) (Tablo 19). Öğrencilerin resim yapması ile empati, sosyotropi ve otonomi puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmadı. ($p > 0,05$). (Tablo 24).

Kaya, Aştı, Acaroğlu, Kaya, & Şendir' in 2006 yılında yapmış olduğu bir çalışmaya göre öğrencilerin yarısından fazlasının katılmak istediği etkinliğin kültürel etkinlikler olduğu (% 54,5; $n=201$) belirlenmiştir. Katılmak istenen etkinlikler ile sosyotropi-otonomi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Kaya , 2006).

8.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma bir Vakıf Üniversitesinde İşletme Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Mimarlık Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesinde okuyan öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemek amacıyla Eylül 2011 - Ocak 2013 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi.

Bu çalışmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Bireysel Bilgi Formu, Cambridge Davranış Ölçeği (Empati Ölçeği), Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSYOTO) kullanıldı.

8.1. Sonuçlar

- Araştırmamızın örneklemini toplam 600 öğrencidir. Bunların %48,8' inin üniversite 1. sınıf, %51,2' sinin üniversite 4. sınıf öğrencisi olduğu, %71,8' ini kız öğrencilerin, %28,2'sini erkek öğrencilerin oluşturduğu,
- Öğrencilerin okudukları bölümün empati ve sosyotropik kişilik özelliğini etkilemediği ancak otonomik kişilik özelliğini etkilediği,
- Öğrencilerin bulundukları sınıfların otonomik ve sosyotropik kişilik özelliğini etkilemediği ancak,
- Öğrencilerin yaşının empati ve sosyotropik otonomik kişilik özelliğini etkilediği,
- Öğrencilerin cinsiyetlerinin empati ve otonomik kişilik özelliğini etkilemediği fakat sosyotropik kişilik özelliğini etkilediği,
- Öğrencilerin yaşamlarını en uzun süre geçirdikleri yerin empati ve sosyotropik kişilik özelliğini etkilediği fakat otonomi kişilik özelliğini etkilemediği,
- Öğrencilerin aile yapısının, kardeş sayısının ve ailenin kaçınıcı çocuğu olduğunun sosyotropik kişilik özelliğini etkilediği,
- Öğrencilerin gelir düzeyinin empati ve sosyotropik kişilik özelliğini etkilediği ancak otonomik kişilik özelliğini etkilemediği,
- Öğrencilerin ikamet ettikleri yerin empati ve otonomik kişilik özelliğini etkilediği fakat sosyotropik kişilik özelliğini etkilemediği,
- Empati ile sosyotropik kişilik özelliğinin birbirini etkilemediği,

- Empati ile otonomi kişilik özelliğinin birbirini etkilediği ve empati ile otonomi arasında ters yönlü ve zayıf bir ilişkinin olduğu,
- En yüksek otonomik özelliğın psikoloji öğrencilerinde, en az otonomik özelliğın ise işletme bölümü öğrencilerinde olduğu saptandı.

8.2. Öneriler

- Araştırmadan elde edilen verilere dayanarak otonomik özelliğe sahip öğrencilere empati eğitimi verilerek empati özelliklerinin arttırılabileceğı,
- Bu durumu sağlamak için üniversite müfredatlarına empatiyi geliştirmeye yönelik ders içeriklerinin eklenmesi,
- Bu araştırmanın farklı üniversitede okuyan öğrencileri de içine alarak daha geniş bir örnekleme uygulanması önerilebilir.

9. KAYNAKÇA

- Akkaya, E. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Otonomik-Sosyotropik Kişilik Özellikleri ile Öğrenilmiş Güçlük Düzeyleri Arasındaki İlişki*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik Ve Psikoloji Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.(Danışman: Doç.Dr. Ahmet Şirin)
- Ataşalar, J. (1996). *Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Cinsiyet Ve Yaşlarına Göre Kendini Açma Davranışları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.(Danışman: Yrd.Doç. Fidan Korkut)
- Atkinson, R., & Smith, R. H. (1987). *Introduction To Psychology*. Florida: Brace Publishing.
- Aydın, H. (2007). *Psikiyatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Kişilik Özellikleri Ve Stresle Baş Etme Durumları*. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.(Danışman: Yrd. Doç.Dr. Makbule Batmaz)
- Babadağ, K. (2000). Meslekleşme Ve Kadın . *1. Uluslararası Viii. Ulusal Hemşirelik Kongresi* (S. 35-39). Antalya: Kongre Kitabı .
- Ballau, K. (1998) A Concept Analysis Of Autonomy. *Journal Of Professional Nursing*, 14(2): 102-110.
- Baltaş, Z., & Baltaş, A. (1998). *Bedenin Dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Baron, C. S., & Wheelwright, S. (2004). The Empathy Quotient: An Investigation Of Adults With Asperger Syndrome Or High Functioning Autism And Normal Sex Differences. *J Autism Dev Disord* , 163-175.
- Barret, L. G. (1981). *The Empathy Cycle: Refinement Of A Nuclear Concept*. *Journal Of Counseling Psychology*, 28: 91-100
- Baysal, C., & Tekarslan, E. (1996). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Avcol Basım Yayım.
- Beck, A., Rush, A. J., Shaw, B. F., & Emery, G. (1979). *Cognitive Therapy Of Depression, Atreatment Manuel*. New York: Guilford Press.

- Benice, A. (2010). *Eğitimde Yansımalar Bizi Biz Yapan "Kişiliğimiz"*. İstanbul: İstanbul Arel Eğitim Kurumları.
- Bora, E., & Baysan, L. (2009). Empati Ölçeği-Türkçe Formunun Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özellikleri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni* , 39-47.
- Bozdoğan, Z. (2001). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bozgeyikli, H. (2001). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri İle Kişiler Arası İlişkilerde Farkında Olma Düzeyleri*. Konya: Tc Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. (Danışman :Doç.Dr. Ömer Üre)
- Carkhuff, R. R. *Yardım Sanatı*. (N. Kaya, Çev.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan Ve Davranış*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (1997). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Rmzi Kitabevi.
- Danish, S. J., & Daugelli, H. A. (1994). *Yardım Becerileri Temel Eğitim Programı*. (F. Akkoyun, Çev.) Ankara: Form Ofset.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “What” And “Why” Of Goal Pursuits: Human Needs And The Self-Determination Of Behavior. *Psychological Inquiry* , 227-228.
- Dinçer, Ö., & Fidan, Y. (1996). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Doğan, H. (2010). *Evli Bireylerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleriyle Evliliklerinde Çatışma Yaşama Durumları Arasındaki İlişki*. Ankara: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.(Danışman : Prof.Dr. Turan Akbaş)
- Dökmen, Ü. (1988). *Empatinin Yeni Bir Modele Dayanılarak Ölçülmesi Ve Psikodrama İle Ölçülmesi*. Ankara: Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 21 (1): 155-190
- Dökmen, Ü. (1998). *İletişim Çatışmaları Ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Dökmen, Ü. (2010). *Sanatta Ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları Ve Empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (2000). *Var Olmak-Gelişmek-Uzlaşmak*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dündar, S. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 24 (2), 139-150.
- Erdoğan, İ. (1994). *İşletmelerde Davranış*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Eren, E. (2004). *Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Erkem, G., & Akandere, M. (2007). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Lider Davranışları İle Karşılaştırılması*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.(Danışman: Doç.Dr. Mehibe Akandere)
- Eroğlu, F. (2004). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Ersan, C. (2011). Çocuk Gelişimi Önlisans Öğrencilerinin Empatik Beceri Düzeyinin Bireysel Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akademik Dizayn Dergisi* ,5(1): 24-35.
- Ertürk, M. (1995). *İşletmelerde Yönetim Ve Organizasyon*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Fairbrother, N., & Moretti, M. M. (1998). *Sociotropy, Autonomy, And Selfdiscrepancy:Status İn Depressed, Remitted Depressed, And Control Participants*. Cognitive Therapy & Research.
- Forsberg, M. (1993). *Childhood Affects Office Politics*. United States: Journal Of Personel.
- Güney, S. (2000). *Davranış Bilimleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Hacı, Y. (2011). *Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim Ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması*. İzmir: T.C Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.(Danışman: Doç.Dr. Dilek Yelda Kağnıcı)

Harray, K., & Donahue, E. (1994). *Who Do You Think You Are?* New York: Harpercollins Publishers.

Hellriegel, D., Slocum, J. W., & Woodman, R. W. (1986). *Organizational Behavior*. New York: West Publishing Company.

İkiz, E. (2006). *Danışma Becerileri Eğitiminin Danışmanların Empatik Eğilim, Empatik Beceri Ve Tükenmişlik Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Doktora Tezi.(Danışman: Prof.Dr. Rengin Akboy)

Isır, T. (2006). *Örgütlerde Personel Seçim Süreci: Bir Kamu Kuruluşundaki Yönetici Personelin Kişilik Özelliklerinin Tespit Edilerek Personel Seçim Sürecinin İyileştirilmesi Üzerine Bir Arastırma, (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.(Danışman : Doç. Dr. Azmi Yalçın)

İşçi, M. (1999). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Der Yayınları.

Kabakçı, E. (2001). Üniversite Öğrencilerinde Sosyotropik/Otonomik Kişilik Özellikleri, Yaşam Olayları Ve Depresif Belirtiler. *Türk Psikiyatri Dergisi*12(4): 273-282.

Kangallı, P. (2005). *Sivas İli Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin Otonomi Düzeyleri Ve Otonomiye Etkileyen Mesleki Ve Kurumsal Faktörlerin İncelenmesi* . Sivas : T.C. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Hemşirelik Esasları Yüksek Lisans Tezi.(Danışman: Yrd. Doç.Dr. Şerife Karagözoğlu)

Kapıkıran, A. N. (2010). *Kişilerarası İlişkiler Ve İletişimde Empati*. Ankara: Pegem Akademi.

Karadal, H. (1999). *Yönetici Yaşam Biçimleri İle Yöneticinin Etkinliği Ve Tatmini Arasındaki İlişki*. Adana: Ç.Ü Matbaa Yayıncılık.

Kart, E. M., & Güldü, Ö. (2008). Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği: Uyarlama Çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* , 41(2): 187-207.

- Kaya, N., Aştı, T., Acaroğlu, R., Kaya, H., & Şendir, M. (2006). Hemşire Öğrencilerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3): 1-11.
- Köknel, Ö. (1995). *Kaygıdan Mutluluga Kisilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kuzu, T. S. (2003). *Eğitim-Öğretim Ortamında Etkili Sözel İletişim*. Milli Eğitim Dergisi, 158: 14-24.
- Laik, İ. (2003). Ankara: Baskent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Luthans, F. (1992). *Organizational Behavior*. New York: Mcgraw Hill Co.
- Lynch, R. R., Robinson, C. J., & Morse, J. Q. (2001). *Couple Functioning In Depression: The Roles Of Sociotropy And Autonomy*. Clinic Psychol.
- Mcbride, C., Bacchiochi, J. R., & Bagby, M. (2004). Gender Differences In The Manifestation Of Sociotropy And Autonomy Personality Traits. *Personality And Individua* .
- Moore, B. S. (1990). *The Origins And Development Of Empathy*. Motivation And Emotion.
- Morgan, C. T. (2004). *Psikolojiye Giris*. Ankara: Hacette Üniversitesi.
- Morgan, C. T., & Çev:Arıcı, H. (1991). *Psikolojiye Giriş*. Ankara: Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Oktay, M. (2000). *İletisimciler İçin Davranış Bilimlerine Giris*. İstanbul: Der Yayınevi.
- Orvin, H. G. (1997). *Ergenlik Çağındaki Çocuğunuzu Anlamanın Yolları*. (A. Güran, Çev.) Ankara: Hyb Yayıncılık.
- Otacıoğlu, S. G. (2007). Müzik Öğretmenlerinin Sosyotropik Ve Otonomik Kişilik Özellikleri İle Depresyon Düzeyleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1): 35-50.
- Özer, K. (2004). *İletişimsizlik Becerisi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Özkaya, M. (2003). *Mesleklerinde Tanınmış Yüz Türk Kadınının Kişilik Ve Liderlik Özellikleri*. Ankara: Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 6(1): 86-138.

- Sato, T., & Mccann, D. (2000). *Sociotropy-Autonomy And The Beck Depression Inventory* (Cilt 16). European Journal Of Psychological Assessment, 16: 66-76.
- Savaşır, I., & Şahin, N. H. (1997). *Bilimsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Schutzenhofer, K., & Musse, D. (1994). *Nurse Characterization And Professional Autonomy*. Almanya: Image .
- Serinkan, C., & Barutçu, ., E. (2006). Pamukkale Üniversitesi İibf Öğrencilerinin Kariyer Planları Ve Sosyotropi- Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin Biraraştırma . *Afyon Kocatepe Üniversitesi İibf.Dergisi*, 8(2): 317-339.
- Serter, N. (1996). *Giydirilmiş İnsan Kimliği*. İstanbul: Der Yayınları.
- Silah, M. (2000). *Sosyal Psikoloji (Davranış Bilimi)*. Ankara: Gim Ofset.
- Snow, N. E. (2000). *Empathy*. America: American Philosophical Quarterly.
- Şenin, R. (1980). *Gençlik Psikolojisi*. İstanbul: İstanbul Fakültesi Matbaası.
- Şimşek, M. Ş., Akgemci, G., & Çelik, A. (2001). *Davranış Bilimlerine Giriş Ve Örgütlerde Davranış*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezcan, M. (1997). *Türk Kişiliği Ve Kültür-Kişilik İlişkileri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri.
- Tınar, M. Y. (1999). *Çalışma Yasamı Ve Kişilik*. İstanbul: Mercek Yayınevi.
- Tolan, B., İsen, G., & Batmaz, V. (1991). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Tuna, Y. (2012). *İletişim Kavramı Ve İletişim Süreci*. Ankara: Pegem Yayıncılık .
- Velioğlu, P., Pektekin, Ç., & Şanlı, T. (1997). *Hemşirelikte Kişiler Arası İlişkiler*. Eskişehir: Açık Öğretim Yayınları.
- Vural, İ. (2012). *İletişim*. Ankara: Pegem Akademi.

Yaman, M., Bayrakçı, M., & Yaman, Ç. (2002). *Stres Kaynakları İle Yöneticilerin Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*. Ankara: Eğitim Araştırmaları Dergisi, 8(9): 141-155.

Yanbastı, G. (1990). *Kişilik Kuramları*. İzmir: Ege Basımevi.

Zel, U. (2001). *Kişilik Ve Liderlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic. A.Ş.

10.EKLER

EK-1 DEMOGRAFİK VERİLER ANKETİ HALİÇ ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİKTE YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Sevgili Arkadaşlar,

Bu çalışma “Üniversite öğrencilerinde empati ile Sosyotropi otonomi kişilik özellikleri arasındaki ilişki” yi belirlemek amacıyla planlanmıştır. Tüm bilgiler gizli kalacaktır. Soruları içtenlikle ve doğru olarak cevaplayacağınıza inanarak ilgileriniz ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Leyla Anıl Özdemir

1. Bölüm:
2. Sınıf:
3. Yaş:
4. Yaşamınızın en uzun süresi nerede geçti?
 - a. Köy/ Kasaba
 - b. Büyükşehir
 - c. Şehir
 - d. Yurtdışı
 - e. Diğer
5. Yaşadığınız aile yapısını tanımlayınız
 - a. Çekirdek aile
 - b. Geniş aile
 - c. Parçalanmış aile
 - d. Diğer
6. Siz dahil kaç kardeşsiniz :

7. Ailenin kaçınıcı çocuğusunuz :.....

8. Gelir düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?

- a. Düşük
- b. Orta
- c. Yüksek

9. Nerede ikamet ediyorsunuz?

- a. Ailemle
- b. Akraba yanında
- c. Yurtta
- d. Arkadaşlarımla
- e. Yalnız
- f. Diğer

10. Boş zamanlarınızda ne yaparsınız?

- ()Spor yapıyorum
- ()Şarkı söylerim
- ()Tiyatro, sinemaya giderim
- ()TV izlerim
- ()Bilgisayarla uğraşırım
- ()Arkadaşlarımla sohbet ederim
- ()Kitap okurum
- ()Resim yaparım
- ()Gezerim

EK-2 SOSYOTROPİ-OTONOMİ ÖLÇEĞİ (SOSYOTÖ)

Bu ölçek insanların insanlarla olan etkileşim biçimini/tarzını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki cümlelerin her birini okuduktan sonra, o cümlelerin sizin kişiliğinizi ne ölçüde tanımladığını değerlendirin ve yandaki uygun olan seçeneğe (x) işareti koyunuz. Bu davranışların “doğru” ya da “yanlış” diye bir değerlendirmesi yoktur. Söz edilen davranışlar tipik insan davranışlarıdır. Yanıtlarınızı aşağıdaki ölçeğe göre değerlendiriniz:

- 0.Hiç tanımlamıyor 2.Oldukça iyi tanımlıyor 4.Çok iyi tanımlıyor
1.Biraz tanımlıyor 3.İyi tanımlıyor

İfadeler	Sizi ne kadar tanımlıyor				
	hiç		çok iyi		
1.Kendimi diğer insanlara hep iyi davranmak zorundaymış gibi hissedirim.	①	②	③	④	⑤
2.Özgür ve bağımsız olmak benim için çok önemlidir.	①	②	③	④	⑤
3.İyi bir iş yaptığımda bunu benim bilmem, başkalarının bilmesinden daha önemlidir.	①	②	③	④	⑤
4.Yaşadığım güzel olayları başka insanlarla paylaştığımda o olaylar bana daha da güzel gelir.	①	②	③	④	⑤
5.Diğer insanların duygularını incitmekten korkarım.	①	②	③	④	⑤
6.İnsanlar benim davranışlarımı ya da yaptığım işleri yönetmeye kalkarlarsa rahatsız olurum.	①	②	③	④	⑤
7.İnsanlara ‘hayır’ demek bana zor gelir.	①	②	③	④	⑤
8.Hafta sonlarında başkalarıyla birlikte olacağım bir etkinlik planlamazsam kendimi kötü hissedirim.	①	②	③	④	⑤
9.Bir grubun üyesi olmaktansa, kendine özgü bir birey olmayı daha değerli görürüm.	①	②	③	④	⑤
10.Kendimi hasta hissettiğim zaman yalnız kalmayı tercih ederim.	①	②	③	④	⑤

İfadeler	Sizi ne kadar tanımlıyor				
	hiç		çok iyi		
11.İnsanlar zayıf yönlerimi, hatalarımı bilirlerse, beni sevmeyecekler diye endişelenirim.	①	②	③	④	⑤
12.Bir konuda kendimi haklı görüyorsam, başkalarının hoşuna gitmese de düşünce ve duygularımı açıkça söylemekten çekinmem.	①	②	③	④	⑤
13.Misafirlikteyken sadece oturup konuşmaktan rahatsız olurum. Bunun yerine, kalkıp bir şeyler yapmayı isterim.	①	②	③	④	⑤
14.Bir işte insanın kendi amaçlarına ve standartlarına ulaşması, diğer insanların koyduğu standartlara ulaşmasından daha önemlidir.	①	②	③	④	⑤
15.Diğerlerini memnun etmek için kendime ters düşen işler yapmam.	①	②	③	④	⑤
16.Yalnız başıma uzun yürüyüşler yapmaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
17.Diğer insanların beni sevmeleri, önemli başarılar elde etmemden daha önemlidir.	①	②	③	④	⑤
18.Bir lokantada kendi başıma akşam yemeği yemek beni rahatsız eder.	①	②	③	④	⑤
19.Hayatımdaki bir insanın bana gerçekten ilgi duyduğunu hissetmezsem yaptığım işten zevk almam.	①	②	③	④	⑤
20.Bir şey yapmaya karar verirken başka kişilerin düşüncelerinden etkilemem	①	②	③	④	⑤
21.Kalkıp istediğim yere gidebilme özgürlüğüne sahip olmak benim için çok önemlidir.	①	②	③	④	⑤
22.İşimde başarılı olmak, benim için arkadaş edinmekten daha önemlidir.	①	②	③	④	⑤
23.Duygularımı kontrol altında tutmanın önemli olduğuna inanırım.	①	②	③	④	⑤
24.Diğer insanların yanıdayken benden ne beklediklerinden emin olmazsam rahatsız olurum.	①	②	③	④	⑤
25.Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmelerinden daha rahat kabul ederim.	①	②	③	④	⑤
26.İlk defa gireceğim bir yeri tek başıma ziyaret etmek, benim için eğlenceli olmaz.	①	②	③	④	⑤

İfadeler	Sizi ne kadar tanımlıyor				
	hiç		çok iyi		
27.Eğer bir arkadaşım beni uzun süre aramazsa, beni unuttuğunu düşünerek endişelenirim.	①	②	③	④	⑤
28.Diğer insanlarla yakın ilişkiler içinde olmaksızın, sürekli çalışıp iş çıkarmak benim için daha önemlidir.	①	②	③	④	⑤
29.Beni sevmediklerini bildiğim insanların yanında rahatsız olurum.	①	②	③	④	⑤
30.Bir amaç benim için önemliyse, diğer insanları rahatsız etse bile o amaca ulaşmaya çalışırım.	①	②	③	④	⑤
31.Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.	①	②	③	④	⑤
32.Bir amaca ulaştığım zaman insanlardan gelecek övgülerden çok, amaca ulaşmaya çalışırım.	①	②	③	④	⑤
33.Diğer insanların hoşlanmayacağını düşünerek söyleyeceğim şeyleri dikkatle seçerim.	①	②	③	④	⑤
34.Geceleri evde tek başıma kaldığımda, kendimi yalnız hissederim.	①	②	③	④	⑤
35.Sık sık ailemi ve ailemi düşündüğümü fark ederim.	①	②	③	④	⑤
36.Kendi planlarımı kendim yapmayı tercih ederim, böylece diğerleri tarafından kontrol edilmem.	①	②	③	④	⑤
37.Çevremde başka insanların olmasına ihtiyaç duymadan bütün bir gün rahatça tek başıma kalabilirim.	①	②	③	④	⑤
38.Biri benim dış görünüşümü eleştirdiğinde, diğer insanların da beni çekici bulmayacaklarını düşünürüm.	①	②	③	④	⑤
39.Bir işi bitirmek, insanların o konuda nasıl tepki göstereceklerini düşünüp endişelenmekten daha önemlidir.	①	②	③	④	⑤
40.Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
41.Özel hayatıma karışıldığını düşündüğüm için, özel sorunları yansıtmayı sevmem.	①	②	③	④	⑤
42.Bir sorunum olduğunda, başkalarının beni etkilemesine izin vermektense, sorunu kendi başıma düşünüp bir çözüm bulmayı tercih ederim.	①	②	③	④	⑤

İfadeler	Sizi ne kadar tanımılıyor				
	hiç		çok iyi		
43. İnsanlar kişilerarası ilişkilerde genellikle birbirlerinden çok şey beklemektedirler.	①	②	③	④	⑤
44. Yeni tanıştığım bir kişinin beni beğendiğini ya da sevdiğini anlayamazsam rahatsız olurum.	①	②	③	④	⑤
45. Diğer insanların hedeflerini kabul etmektense, kendi hedeflerimi ve standartlarımı kendim belirlemeyi tercih ederim.	①	②	③	④	⑤
46. Başkalarını rahatsız ettiğimi düşünmek bana kaygı verir.	①	②	③	④	⑤
47. Diğerleri tarafından beğenilip/sevilmek ve onaylanmak benim için önemlidir.	①	②	③	④	⑤
48. Bir işi bitirmek, bana göre o iş için verilecek ödülünden daha zevklidir.	①	②	③	④	⑤
49. Diğer insanlarla yakın ilişkiler kurduğumda kendimi emniyette hissedirim.	①	②	③	④	⑤
50. Diğer insanlarla beraber olduğumda, onların benimle birlikte olmaktan hoşlanıp hoşlanmadıklarını anlamak için ipuçları ararım.	①	②	③	④	⑤
51. Yalnız başıma uzaklara gidip, yeni yerler keşfetmeyi, araştırmayı severim.	①	②	③	④	⑤
52. Herhangi bir kişinin bana kızdığını düşünsem de, özür dilemek istemem.	①	②	③	④	⑤
53. Başıma tatsız bir olay gelirse, başvuracağım bir yakınım olduğundan emin olmak isterim.	①	②	③	④	⑤
54. Uzun bir toplantıda sonuna kadar oturmak zorunda kalırsam, hapsedilmiş gibi hissedirim.	①	②	③	④	⑤
55. İnsanların benim özel hayatıma ait konularda soru sormalarından ya da fikir vermelerinden hoşlanmam.	①	②	③	④	⑤
56. Diğerlerinden farklı olmak beni rahatsız eder.	①	②	③	④	⑤
57. Bence bir hapishanede bulunmanın en zor yanı, özgürce dolaşamamaktır.	①	②	③	④	⑤

İfadeler	Sizi ne kadar tanımlıyor				
	hiç		çok iyi		
58.Yaşlanmanın en kötü yanı yalnız kalmaktır.	①	②	③	④	⑤
59.Sevdiğim bir insanın öleceğini düşünerek çok endişelenirim.	①	②	③	④	⑤
60.Diğer insanlar beni reddedecek olsa bile haklarımı savunmaya devam ederim.	①	②	③	④	⑤

EK-3 CAMBRIDGE DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ (EMPATİ ÖLÇEĞİ)
EÖ

TÜM BİLGİLER KESİNLİKLE GİZLİ TUTULACAKTIR

İsim :
Doğum Tarihi :

Cinsiyet :
Bugünün Tarihi :

Anketi Nasıl Dolduracaksınız ?

Aşağıda bazı ifadelerin listesi bulunmaktadır. Lütfen her ifadeyi *çok dikkatli* okuyunuz ve hangi şiddetle kabul veya red ettiğinizi, cevabınızı daire içine alarak oranlayınız. Bu testte doğru veya yanlış cevap yoktur.

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ HİÇBİR İFADEYİ BOŞ BIRAKMAYINIZ

Örnekler :

Ö.1 : Eğer her gün müzik dinleyemezsem kendimi üzgün hissederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ö.2 : Arkadaşlarıma mektup yazmaktansa onlarla telefonda görüşmeyi tercih ederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ö.3 : Dünyanın farklı bölgelerine seyahat etme isteğim yoktur.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ö.4 : Kitap okumayı dans etmeye tercih ederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

1. Başka birisi sohbeteye katılmak istediğinde bu durumu kolaylıkla anlayabilirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
2. Hayvanları insanlara tercih ederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
3. Güncel eğilimler ve modayı takip etmeye çalışırım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
4. Benim kolaylıkla anladığım şeyleri anlamadıklarında, onlara açıklama yapmak bana zor gelir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
5. Çoğu gece rüya görürüm.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
6. Diğer insanlarla ilgilenmekten hoşlanırım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
7. Problemlerimi diğerleri ile tartışmaktansa kendi başıma çözmeye çalışırım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
8. Sosyal ortamlarda ne yapacağımı bilmekte zorlanırım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
9. Sabahları günün kendimi en iyi hissettiğim vaktidir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
10. İnsanlar sıklıkla tartışmada kendi görüşümü söylerken çok ileri gittiğimi söylerler.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
11. Bir arkadaşım ile buluşmaya geç kalırsam bu durumdan çok rahatsız olmam.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

12. Arkadaşlıklar ve ilişkiler benim için çok zordur, bu nedenle onlarla canımı sıkmam.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
13. Ne kadar küçük olursa olsun, asla kuralları/kanunları çiğnemem.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
14. Bir şeyin kaba ya da nazik olup olmadığına karar vermek bana sıklıkla zor gelir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
15. Sohbet sırasında dinleyenin ne düşünüyor olabileceğinden çok kendi fikirlerime odaklanma eğilimindeyimdir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
16. Sözlü şakalardansa el şakalarını tercih ederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
17. Hayatı gelecekte çok bugün için yaşarım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
18. Çocukken ne olacağını görmek için solucanları kesmeyi severdim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
19. Eğer bir kişi bir şey söylüyor fakat görünürde söylediğinden başka bir şeyi kastediyorsa bunu çok çabuk kavrarım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
20. Ahlaki konularda çok katı fikirlerim vardır.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
21. Bazı şeylerin insanları neden çok üzdüğünü anlamak benim için zordur.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
22. Kendimi başka birinin yerine koymak benim için kolaydır.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
23. İyi davranışların bir ailenin çocuğuna öğreteceği en önemli şey olduğunu düşünürüm.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

24. Anlık kararlarla bir şeyler yapmayı severim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
25. Bir kişinin nasıl hissedeceğini tahmin etmekte iyiyimdir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
26. Gruptan bir kişinin kendini huzursuz ya da mahcup hissettiğini çok çabuk fark ederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
27. Başka birinin güceneceği bir şey söylersem, bu durumun benim değil onların problemi olduğunu düşünürüm.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
28. Eğer birisi yeni saç kesimini nasıl bulduğumu sorarsa, beğenmemiş de olsam doğruyu söylemeyi tercih ederim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
29. Neden bazılarının bir söz ile gücenebileceğini anlayamam.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
30. İnsanlar sıklıkla sağımın solumun belli olmadığını söylerler.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
31. Herhangi bir sosyal faaliyette ilgi odağı olmayı severim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
32. Ağlayan insanları görmek beni (gerçekten) üzmez.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
33. Politika hakkında tartışmalara katılmayı severim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
34. Bir kastım olmamasına rağmen son derece açık sözlü biriyim ki bazı insanlar bunu kabalık olarak görüyor.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

35. Sosyal ortamlarda ne yapacağımı bilmekte zorlanmam.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
36. İnsanlar onların nasıl hissettiklerini ve ne düşündüklerini anlamada iyi olduğumu söylerler.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
37. İnsanlarla konuşurken kendimle ilgili şeylerden çok onlarla ilgili konulardan bahsetmeye eğilimliyimdir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
38. Bir hayvanı acı içinde görmek beni mutsuz eder.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
39. Diğer insanların düşüncelerinden etkilenmeden kararlar verebilirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
40. O gün için planladığım her şeyi yapmadan rahatlayamam.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
41. Ben konuşurken birisi ilgilenir ya da sıkılırsa bunu kolayca anlarım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
42. Haberlerde acı çeken insanlar gördüğümde mutsuz olurum.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
43. Arkadaşlarım çoğunlukla problemlerini bana açarlar çünkü benim çok anlayışlı birisi olduğumu söylüyorlar.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
44. Eğer birini rahatsız ediyorsam, o kişi bunu bana söylemese bile ben bunu anlarım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
45. Sürekli yeni hobilere başlarım ama onlardan kolaylıkla sıkılıp başka şeyler aramaya yönelirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
46. İnsanlar bazen çok fazla alay edip ileri gittiğimi söylerler.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

47. Gerçekten büyük bir hızlı trene binecek olsaydım çok sinirli ve tedirgin olurum.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
48. Nedenin anlayamama rağmen insanlar çoğu kez duygusuz biri olduğumu söylerler.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
49. Eğer gruba yeni birisi katılırsa ortamla kaynaşmak için çabalaması gereken odur.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
50. Bir filmi genellikle karakterlerin duygularına kendimi kaptırmaksızın izlemeyi beceririm.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
51. Günlük yaşamda organize olmayı çok severim ve sıklıkla yapmam gereken gündelik işlerin bir listesini çıkarırım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
52. Başka birinin belli bir durumda ne hissettiğini hızla ve kolayca anlayabilirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
53. Risk almayı sevmem.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
54. Karşımdaki kişinin ne hakkında konuşmak isteyebileceğini kolaylıkla tahmin edebilirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
55. Birisinin gerçek duygularını saklıyor olduğunu anlayabilirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
56. Karar vermeden önce destekleyen ve karşıt olan yönleri tartarım.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
57. Sosyal ortamlarda doğru davranabilmeyi çaba harcamaksızın başarabilirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

58. Birisinin ne yapacağını tahmin etmede iyiyimdir.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
59. Arkadaşlarımın problemleri olduğunda duygusal olarak etkilenirim.	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
60. Diğer kişilerin bakış açılarına katılmasam da genellikle değer veririm(saygı duyarım).	Kesinlikle katılıyorum	Sıklıkla katılıyorum	Bazen katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
ETİK DEĞERLENDİRME KURULU**

SAYI : 14
KONU:

30 /10 /2011

Sayın: Prof.Dr.Necmiye SABUNCU

Haliç Üniversitesi Etik Değerlendirme Kurulunca yapmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup, danışmanı olduğunuz Leyla Anıl ÖZDEMİR' in "*Üniversite Öğrencilerinde Empati ile Sosyotropik Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*" isimli araştırmanın kurulumuzun 24/10/2011 tarihli toplantısında etik yönden uygun olduğuna karar verilmiştir. Bilgilerinize arz ederim.

Önder Özkan

Prof.Dr.Önder ÖZKAZANÇ
Etik Kurul Başkanı

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

SAYI: B.30.2.HAL.0.00.00.00/100- 2047

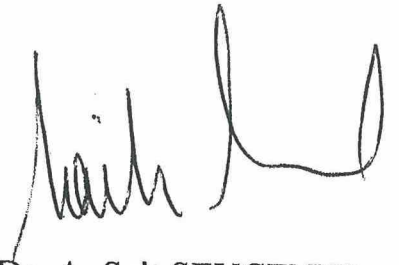
..19.../10.../2011

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İlgi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 13.10.2011 tarih ve 215 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Leyla Anıl ÖZDEMİR'in, Prof. Dr. Necmiye SABUNCU danışmanlığında Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığı “Üniversite Öğrencilerinde Empati ve Sosyotropik Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki” konulu araştırmasının anketlerini Fakülteniz/Yüksekokulunuz öğrencilerine uygulanmasına ilişkin talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüş olup, araştırmaya ait anket soruları ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. A. Sait SEVGİNER
Rektör

Gelen Evrak
Tarih: 19.10.11
Sayı : 205
Ek : 1

EK: Anket Formu

Bilgi İçin:
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Gereği İçin:
Fakülte Dekanlıkları
Yüksekokulu Müdürlükleri

11.Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Leyla Anıl Özdemir
Doğum Yeri ve Tarihi : Gaziantep,1986
Yabancı Dil : İngilizce
E-posta Adresi : leyla.ozdemir@sisli.edu.tr
Tel : 0505 348 11 52

Eğitim ve Akademik Durumu

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Lise	Bitlis Tatvan Anadolu Lisesi	2003
Lisans	Haliç Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu	2010

İş Tecrübesi

Görev	Süre (yıl-yıl)
Gültepe Avicenna Hastanesi yenidoğan yoğun bakım ünitesi bebek hemşireliği	(2010-2010)
Haliç Üniversitesi revir hemşireliği	(2010-2012)
Şişli Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakımı Programı Öğretim Görevlisi	(2012- --)